

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 263

ISSN 1849-7837 // Zagreb, studeni 2018. // Godina XXIV.

UVODNA RIJEČ

Guljenje lubenice

Piše: Jasna A. Petrović

NASA-in inženjer je pred koju godinu patentirao novi način guljenja i serviranja lubenice. Potrebne su dvije podjednake lubenice, jednu ogulite i ispolirate brusnim papirom, a drugu prepolovite i izdubite (izdubljeno bacite ili pasirate u sok) te ih potom samo spojite, ostalo je dječja igra, a možete to nazvati i mirovinskom reformom na hrvatski način.

Nije ministar Pavić osobito inventivan, već je naprosto uzeo oguljenu lubenicu od Miranda Mrsića, a on izdubio drugu lubenicu, pa ih spojio. Ne bi se on dosjetio dubljenju lubenice, da mu nisu pomogle četiri inozemne banke koje drže četiri obvezna mirovinska fonda drugog stupa, a čija je maštovitost od 2002. godine, kad je uveden drugi mirovinski stup, pokazala neslućene razmjere. Izmislili su privatizaciju četvrtine mirovinskog sustava tako da u najboljoj maniri najomiljenijeg književnog negativca 20. stoljeća, Ostapa Bendera, uzmu državi 5,5 milijardi kuna, a onda joj te iste novce posude uz visoke kamate, i tako kroz 17 godina proizvedu 100 milijardi javnog duga. Ma to je sitnica za domaćeg fondovskog Bendera.

Pitate se kakva je njemu pak korist? Pa čovjek lijepo ima prosječno 17.000 kuna mjesečne plaće, vozi se u automobilima s guznim grijanjem, moćan je i svemoguć, a što je najvažnije, može se bez ikakvog nadzora onih čiji novac obrće igrati do besvijesti. Može, jer mu se hoće, kupiti Ledo dionice za po 8.000 kuna, a prodati ih po 603 kune. Može uvjeravati „štediša“ kako im čuvaju i kapitaliziraju mirovinsku štednju, a da pri tom tog novca niti nema u opipljivoj formi.

Lukavi Bender smisli kako napraviti opću medijsku hajku na vlast kako bi od države izmuzli još 20,25 posto iz javnih financija dodatka na mirovinu, a onda će od tog dodatka, onima bogatijima isplatiti 15 posto gotovine pri odlasku u mirovinu. Suprotno definiciji da je svrha mirovine zaštita od siromaštva u starosti. Suprotno pameti i interesu starih.

I kad već vidi da mu ipak pohlepa nije zadovoljena, smisli novi bankarski proizvod, posmrtni kredit. Kako je nakon desetljetnog pohoda domaćih lešinara ostalo još dosta nekretnina u vlasništvu staraca, hajde da Bender ubere svoju žrtvu paljenicu. Dat će starcima, ali samo onima s vrijednim nekretninama, kredit u npr. 70 posto vrijednosti, odmah ili na mjesečne obroke, a onda će dodati administrativne troškove i visoke kamate te za bagatelnu doći do ogromne nekretninske mase, kojom će onda diktirati cijene na tržištu.

Što je igra? To je aktivnost jedne ili više osoba koja služi za razonodu i zabavu. Bit igre je postići neki cilj pridržavajući se zadanih pravila. Sve se poklapa, pogotovo ako ti sam pišeš pravila.

E moj Ostape, što je guljenje lubenice spram guljenja naroda, zar ne?

U OVOM BROJU:

INTERVJU

Branimir Bunjac

Kako je drugi stup pojeo mirovine

OBITELJSKI UMIROVLJENICI

Osuđeni na siromaštvo

MIROVINSKA REFORMA

Ulica ili referendum?

ŠUTNJA KOJA VIČE

Dvostruki rodni jaz u mirovini

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Tri sindikalne središnjice (Savez samostalnih sindikata Hrvatske, Nezavisni hrvatski sindikati i Matica hrvatskih sindikata) organizirale su 20. listopada prosvjed pod nazivom „DoŽIVI mirovinu!“, koji je održan na Europskom trgu u Zagrebu. Tako je oko 8.000 ljudi izrazilo svoje nezadovoljstvo najavljenim prijedlogom mirovinske reforme, odnosno izmjenama i dopunama čak pet zakona koji se tiču mirovinskog sustava. Uz radnike, buduće umirovljenike, prosvjedovalo je i oko 2.000 sadašnjih umirovljenika, predvođenih Sindikatom umirovljenika Hrvatske.

SUH je podržao glavne zahtjeve radnika; odustajanje od podizanja dobi za odlazak u mirovinu na 67 godina, odustajanje od povećane, linearne penalizacije za prijevremeno umirovljenje i transformaciju drugog mirovinskog stupa u dobrovoljni. Uz to, dodali su na svojim letcima i zahtjeve, koje su koncizno i uporno zagovarali kroz sjednice Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, Radnu skupinu za izmjene i dopune Zakona o mirovinskom osiguranju i javno savjetovanje. S obzirom na to da velika većina zahtjeva odbijena bez razmatranja, prosvjed je bio idealna prilika da se čuje i umirovljenički glas, pa makar kroz brojne transparente.

Pravo na preživljavanje

Zahtjevi umirovljenika sastojali su se od uvođenja nove formule usklađivanja mirovina, koja bi pomogla zaustaviti pad umirovljeničkog standarda. Naime, prema sadašnjem modelu mirovine se usklađuju u omjeru 70:30 u korist povoljnijeg indeksa rasta prosječne plaće ili potrošačkih cijena. To dovodi do toga da mirovine rastu sporije i od prosječne plaće i od potrošačkih cijena, što umirovljenike tjera u siromaštvo. S obzirom da usklađivanje od prosječno 63 kune nije dovoljno, SUH traži da se indeksacija ubuduće provodi sa 100 posto povoljnijeg indeksa rasta plaća ili cijena.

Drugi zahtjev pomogao bi korisnicima obiteljske mirovine, odnosno 94 posto žena, koje nakon smrti svojih supruge/partnera, ostaju debelo ispod linije siromaštva, s 1.900 kuna, koliko prosječno iznosi 70 posto mirovine pokojnog supružnika na koje imaju pravo. SUH se zalaže za zadržavanje vlastite

mirovine, uz dobivanje 20 do 50 posto mirovine preminulog supružnika, ovisno o imovinskom, odnosno prihodovnom, cenzusu. Time bi se većina korisnika obiteljske mirovine nalazila iznad linije siromaštva, koja iznosi 2.321 kunu.

Debelo ispod te linije je i velik broj onih koji primaju zajamčenu najnižu mirovinu. Za njih SUH predlaže uvođenje minimalne mirovine, instituta koji je ukinut 1999. godine i zamijenjen najnižom mirovinom koja nije ispunila svoju svrhu. Po predloženom modelu, umirovljenik koji ispunjava sve uvjete za primanje minimalne mirovine primao bi 45 posto bruto minimalne plaće te umnožak godina radnog staža i aktualne vrijednosti mirovine. Time bi umirovljenici s 35 godina staža imali zajamčeno najmanje 2.860 kuna, a ne, kao dosad, manje od 2.000.

Posljednji zahtjev SUH-a, ali i radničkih sindikata, izazvao je najviše bure u javnosti, a potaknut je traženjima Europske komisije da se reguliraju mirovine po posebnim propisima. Oko devet milijardi kuna godišnje otpada na „povlaštene“ mirovine (branitelji, partizani, HVO, Royal, djelatni vojni i policijski službenici...) i to s dvostruko višim mirovinama od radničkih. Stoga se predlaže razdvajanje mirovina po općim i posebnim propisima do razine pojedinaca, kako bi se transparentnije vodili troškovi i efikasnije dodjeljivala prava, odnosno smanjilo opterećenje na mirovinski sustav.

Bez riječi umirovljenika

Razlozi za ovakve zahtjeve su sasvim jasni. Čak 52 posto mirovina je ispod linije siromaštva, a prosječna mirovina je samo 81 kunu viša od te linije, odnosno, iznosi 2.402 kune. To je 38,7 posto od prosječne neto plaće, što znači da Hrvatska ima najgori udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći od svih zemalja bivše Jugoslavije. To, također, znači da čak 98 posto umirovljenika prima mirovine manje od prosječne plaće. Kad sve sagledamo, jasno je zbog čega je u Hrvatskoj svaki treći umirovljenik u zoni rizika od siromaštva.

Osim letka sa svim zahtjevima, umirovljenički glas se na

ili referendum

dogadjanja

prosvjedu nije čuo, jer sindikalisti nisu predvidjeli da umirovljenici govore o mirovinskoj reformi. No, zato su o tome progovarali radnici, koji će u bližoj ili daljoj budućnosti otići u mirovinu. Tako su građevinar, komunalac, medicinska sestra i odgojiteljica u vrtiću, svatko na svoj način, iznijeli svoje viđenje o ovoj mirovinskoj reformi. Kod svih je naglasak bio na radu do 67. godine i penalizaciji, ali nitko se nije sjetio govoriti o usklađivanju mirovina, povlaštenim, obiteljskim i minimalnim mirovinama, stvarima koje bi poboljšale njihov standard u budućnosti.

Nakon što je uvodni dio prosvjeda bio obilježen zvižducima na projicirane isječke izjava iz medija ministra rada i mirovinskog sustava Marka Pavića te pretresanjem političke biografije njega i suradnika mu, oštre strelice prema vrhušci vlasti su na samome kraju uputili čelnici sindikalnih središnjica. Najkonkretniji je bio predsjednik NHS-a Krešimir Sever.

„Činjenica je da mi ne možemo u ovoj zemlji raditi do 67 godina. Čuli ste svjedočenja ovih ljudi koji su govorili prije mene, a svaki od vas to može posvjedočiti. Činjenica je da u ovoj zemlji ni do kraja ovog stoljeća mi nećemo doživjeti prosjek života Europske unije. Činjenica je da do kraja ovog stoljeća mi nećemo biti zdravi kao pola onoga koliko su zdravi stanovnici razvijenih zemalja Europske unije. Činjenica je da živimo i radimo u nezdravim uvjetima, da imamo mala primanja, da strepimo od svoje sutrašnjice. Pa jesu li to razlozi zbog kojih nam netko može produžiti radni vijek? Sasvim sigurno nisu“, rezolutan je bio Sever. Dodao je kako se Hrvatska pretvorila u besperspektivnu zemlju za sve misleće ljude, što smatra najvećim zločinom prema narodu.

Vilim Ribić iz Matice hrvatskih sindikata dotaknuo se drugog mirovinskog stupa, kao jednog od problema u sadašnjem mirovinskom sustavu. Istaknuo je kako je od 17 milijardi kuna, koje se godišnje izdvajaju iz proračuna za mirovine, 6,5 milijardi dano privatnim mirovinskim fondovima za II. stup, a 5,5 milijardi za povlaštene mirovine.

„To je ukupno 12 milijardi kuna. Sedamnaest minus dvanaest je pet. Dakle, mirovinski sustav ima pet milijardi kuna gubitka, što je održivo. Svakako je održivo, ako se za druge potrebe može naći više novaca“, istaknuo je Ribić.

Mladen Novosel, predsjednik SSSH, igrao je na kartu emocija i podsjetio na prethodne sindikalne akcije, koje su u posljednjih nekoliko godina bile učestale.

„Došli smo danas svi ovdje jer nas boli nepravda da nam mirovinske zakone kroje oni koji mirovinu iz Hrvatske neće uživati, oni koji svoju mirovinu će imati iz Bruxellesa, oni koji će u ovih 20-ak godina hrvatske samostalnosti imati mirovinu iz Sabora, Vlade i iz raznih privilegiranih institucija. Ja želim samo da se ujedinito kao što smo bili ujedinjili devedesetih godina, kada nije bilo bitno tko su crveni, bijeli ili plavi, kad smo rame uz rame bili svi jedno. Želio bih isto tako, da nas nitko više ne uvjerava da moramo šutjeti, da moramo trpjeti. Recimo do-

sta nepravdi. Želimo živjeti u ovoj prekrasnoj zemlji“, istaknuo je Novosel.

Referendumsko pitanje

Nakon prosvjeda, ovisno o odgovoru iz Vlade, sindikati najavljuju prikupljanje potpisa za referendum, kojim bi se građani izjasnili o ovoj mirovinskoj reformi. Raspirivanje referenduma rijetka je praksa u Hrvatskoj, pogotovo kad se radi o pitanjima u općem interesu javnosti, kao što je mirovina. Stoga poziv na referendum treba shvatiti s rezervom, jer pitanje je koliko će si vladajući moći priuštiti peripetije oko referenduma, s obzirom na situaciju u njihovim redovima.

„Cilj nam je obvezati se ovdje pred vama, zajedno, ja i moji kolege, da nećemo stati na ovome i ako Vlada ne razumije poruku danas i odavde, mi aktivno radimo na pripremi pitanja za građane za potporu za referendum. Vjerujte imamo iskustvo, koje smo stekli zajedno s vama. Triput smo prikupljali potpise, protiv izmjena Zakona o radu, protiv monetizacije autocesta i protiv izdvajanja neosnovanih djelatnosti iz državnih i javnih službi i sva tri puta smo uspjeli, zahvaljujući narodu i zahvaljujući onom što narod želi, a mi to provodimo. Tako ćemo i sada. Pitanja koja pripremamo, potpisi koje od vas očekujemo daju nam snagu da nastavimo i da ih skupimo. Vjerujmo i njima je poruka i više nego dovoljno potpisa. Možete kontrolirati jednom, dvaput, triput, pet puta, možete i križati, ali nećete moći prekriti toliko potpisa koliko ćemo ih prikupiti“, oštar i odlučan je s pozornice na prosvjedu bio Krešimir Sever.

No, s referendumom ili bez njega, pitanje je kakav će krajnji ishod mirovinske reforme biti. Izglasavanje svih izmijenjenih i dopunjenih mirovinskih zakona trebalo bi biti održano krajem studenog ili u prosincu, ako Vlada želi da mirovinska reforma počne 1. siječnja 2019.

Tako bi se u potpunosti održalo Plenkovićevo obećanje da će ovo biti godina reformi. Čini se kako su mirovinska, zdravstvena, porezna i obrazovna reforma napravljene pod hitno, bez previše dijaloga sa stručnjacima i socijalnim partnerima i to zato da ne bi ispalo da Vlada nije ispunila ništa od obećanog. Ako ćemo se držati obećanja o „maloj Švicarskoj“ ili „standardu zapadnih zemalja“, onda definitivno nije ništa učinjeno. Po mirovinama smo među najsiriromašnijima u EU, a da ne spominjemo druge faktore, poput konkurentnosti tržišta ili bilo čega o čemu na kraju ovisi koliko će pojedina osoba imati mirovinu.

Ipak, i uz referendum, pitanje je koliki će revolt u narodu izazvati izglasavanje mirovinske reforme. Možda ovaj prosvjed neće biti jedini i možda će potaknuti lavinu drugih prosvjeda oko općevažnih pitanja, poput zdravstva ili obrazovanja. A možda ćemo kao i dosad – šutjeti i trpjeti. Pred nama je gotovo pa sudbinska odluka za 1,2 milijuna ljudi, a o njoj će odlučiti (samo) 76 ili više ruku.

Milan Dalmacija

JAVNO SAVJETOVANJE O MIROVINSKOJ REFORMI

Mahom prihvatili primjedbe banaka!

Burno je bilo u saborskim krugovima pretposljednog tjedna listopada. Nakon dovršenog javnog savjetovanja došlo je red na prvo čitanje čak šest umirovljeničkih zakona koji će se mijenjati i dopunjavati u okviru mirovinske reforme. Naravno, najvažniji je Zakon o mirovinskom osiguranju, oko kojeg se još uvijek lome koplja, a zbog njega je čak održan i prosvjed.

Maleni broj saborskih zastupnika se trudio obraniti svoje pozicije. Jedni su podržavali reformu potvrđujući kako su zastupnici financijske industrije, a drugima su puna usta bila umirovljeničkog siromaštva i rada do 67. godine. Ministar rada i mirovinskog sustava Marko Pavić uporno je mantrao više-manje iste rečenice kao i ranije. No, neke se stvari ipak mijenjaju, barem po usmenoj predaji.

Tako je Pavić nakon prve stanke rekao kako će se provesti analiza mirovina po posebnim propisima. I to je nešto, s obzirom na to da dosad uopće nije bilo govora o bilo kakvom „zadiranju“ u povlaštene mirovine. Pozvao je i sindikate na još jedan razgovor kako bi s njima raspravio predloženi model linearne penalizacije od 3,4 posto po godini ranijeg umirovljenja.

Moguće su i druge promjene, ali zasad sve stoji na načelnim usmenim ili pismenim obećanjima. Tako smo iz komentara na komentare izmjena i dopuna ZOMO-a, upućene na javnom savjetovanju, uspjeli doznati da se odustalo od prijedloga o doživotnoj

otpremnni. Također, kriteriji za odlazak u mirovinu za dugogodišnje osiguranike se neće mijenjati, što znači da će oni moći u mirovinu sa 60 godina života i 41 godinom staža. Rad uz mirovinu djelatnih vojnih, policijskih i službenih osoba bit će definiran po općem propisu (rad na pola radnog vremena uz punu mirovinu odnosno na puno radno vrijeme uz pola mirovine), t.j. na povoljniji način nego za obične umirovljenike. Također, dugogodišnji SUH-ov prijedlog o povratku prava na dostavu mirovine poštom, možda i zaživi, što će ovisiti o rezultatu procjene potencijalnog broja primatelja doplatka za pomoć i njegu u kući te osoba s invaliditetom, koje bi u budućnosti mogle dobivati mirovinu putem pošte, neovisno o danu kada su otišli u mirovinu.

Osim kozmetičkih promjena, vrijedi napomenuti kako rad do 67., sadašnji modeli obiteljskih mirovina i usklađivanja ostaju i dalje na snazi, a sudeći prema stavu MRMS-a neće se niti mijenjati. Uglavnom, velika većina prijedloga i primjedbi u javnom savjetovanju je odbijena, točnije Ministarstvo je odbilo 174, prihvatilo samo 26 prijedloga, a primljeno na znanje 17! Među onima koji su prihvaćeni mahom su oni koje su uputile banke. Ništa neobično, jer i u drugim segmentima banke su u Hrvatskoj na vlasti.

Milan Dalmacija

OBITELJSKI UMIROVLJENICI

Osuđeni

Piše: Jasna A. Petrović

Zašto Ministarstvo odbija promjenu modela obiteljske mirovine i štedi na siromasima?

Standardna priča glasi ovako: Ana i Ivan, dvoje starijih živi skromno u svom dvosobnom stanu koji su otkupili dok su još radili i privređivali, zajedno sedam i pol tisuća kuna, a u mirovini s ukupno 70 godina radnog staža prihodi su im prepolovljeni. Tako su s uravnotežene prehrane prešli na varivo od povrća, nedjeljom i na pitu od jabuka ili sira, a grijanje uključuju samo u jednoj prostoriji. Režije su sve skuplje, cijena plina skače u nebo, voda i struja progutaju ostatak mirovina. Da, imaju mobitel i na njemu su naučili koristiti Skype kako bi dva puta tjedno popričali s unucima u drugom gradu. Nemaју novaca za putovati u posjete i nositi darove, pa dostojanstvo brane virtualnim druženjem.

I onda on, koji je, kako je uobičajeno, imao višu mirovinu od 2.200 kuna, premije iznenađena, a njegova supruga ostane sa samo 1.600 kuna vlastite mirovine, a čak joj se ne isplati prijeći na obiteljsku mirovinu, jer bi dobila samo 70 posto muževljeve, a to je čak nešto manje od njezine.

Od 223 tisuće obiteljskih umirovljenika 93 posto su žene, pretplaćene na siromaštvo. Prosječna obiteljska mirovina je 1.989 kuna, dok ih više od 50 posto ima manje od 1.600 kuna. Nepobitno, smrt jedne osobe često će rezultirati gubitkom izvora prihoda za drugu osobu; odatle prepoznavanje društvenog rizika smrti neke osobe ili, promatranje iz drugog kuta, druge osobe koja preživljava ili ostaje iza sebe. Zato u Hrvatskoj preživjeli partner ili partnerica imaju mogućnost ostvariti pravo na 70 posto mirovine preminuloga, bilo da nisu prethodno radili ili su ostvarili svoju osobnu mirovinu temeljem rada.

U posljednjih nekoliko desetljeća došlo je do mnogih promjena u pogledu socijalne zaštite preživjelih u Europi. Koncept socijalne zaštite za preživjele, prvenstveno za udovice i djecu pokojnika, prisutan je u europskom društvu od kraja 19. stoljeća. Sam

na siromaštvo

koncept uspostavljen je metodom doprinosa, gdje su organizacije socijalne sigurnosti osigurale pogodnosti za preživjele u slučaju smrti hranitelja obitelji koji je bio osiguran doprinosima prije svoje smrti. Za razvoj koncepta zaštite preživjelih u Europi vrlo važno bilo je usvajanje Konvencije ILO-a br. 102 o minimalnim standardima socijalne sigurnosti iz 1952. godine, koja i dalje ima neupitni utjecaj na razvoj društvenih sustava u većini europskih zemalja.

Hrvatske umirovljeničke udruge već godinama inzistiraju na promjeni modela obiteljske mirovine na način da Ana iz naše uvodne priče ima pravo zadržati svoju osobnu radničku mirovinu od 1.600 kuna te dobiti, u slučaju da joj je mirovina niža od hrvatske linije siromaštva (2.321 kuna), 50 posto mirovine preminulog Ivana, što bi značilo da bi dobila još 1.100 kuna te bi nekako uspjela preživjeti sa 2.700 kuna. Ako bi mirovina preživjelog bila, primjerice, u rangu od 1,2 linije siromaštva, onda bi preživjeli partner mogao dobiti 40 posto mirovine preminuloga, i tako dalje. Na poslijetku, s mirovinom višom od trostruke linije siromaštva, preživjeli bi imao pravo na samo 10 posto mirovine preminuloga. Pošteno, kažu umirovljenici kod kojih smo testirali ovaj model, to bi bilo pravedno.

Statističari Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje izračunali su da je riječ o trošku od gotovo jedne milijarde kuna, koliko bi već 2019. trebalo dodati u mirovinski proračun te da je to preskupo. Kao da siromaštvo nije preskupo?!

Stoga je Ministarstvo rada i miro-

vinskog sustava mirne duše odbilo prijedlog umirovljeničkih udruga, jer je Zakonom o mirovinskom osiguranju propisan katalog prava za slučaj nastalog rizika koji proizlazi iz visine uplaćenih doprinosa, tako da sustav bude dugoročno održiv. Država tako jamči upravo onu razinu prava i pravodobnu isplatu ostvarenih davanja koje su pokrivene doprinosima, uzimajući u obzir očekivano trajanje života, predvidivi broj korisnika i slično. Imajući u vidu ove parametre, zakonska regulativa u Republici Hrvatskoj je takva da se može koristiti samo jedna mirovina prema vlastitom izboru.

Ministarstvo naglašava kako je socijalnu sigurnost nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga, odnosno životnog partnera, Zakon osigurao institutom izbora mirovine, prema kojem korisnik koji ostvari pravo na dvije ili više mirovina iz mirovinskog osigu-

Gotovo 220 milijardi eura potrošeno je u Europskoj uniji na obiteljske naknade u 2014. godini. To je predstavljalo gotovo šest posto ukupno utrošenog novca na socijalne naknade, stopa koja je bila gotovo jednaka onoj koja je potrošena za nezaposlenost (pet posto) i invalidnost (sedam posto). Prednosti za preživljavanje uključuju održavanje dohotka i potporu u vezi s smrću člana obitelji, kao što su obiteljske mirovine.

Udio socijalnih naknada utrošenih za obiteljske mirovine znatno je varirao između država članica. U Poljskoj (10,2 posto), Grčkoj (10,0 posto), Španjolskoj (9,9 posto), Hrvatskoj (9,8 posto) i Italiji (9,3 posto) s više od devet posto ukupnih socijalnih naknada, ali manje od dva posto u Velikoj Britaniji i Estoniji (0,4 posto), Švedskoj (1,3 posto) i Latviji (1,4 posto). Razlike u dobroj strukturi stanovništva mogu djelomično utjecati na ove udjele.

Iznos potrošen na naknade za preživjele u prosjeku je iznosio 431 eura po stanovniku, a u Hrvatskoj jedva 270 eura. Pa ti preživili!

ranja generacijske solidarnosti može izabrati svoju osobnu mirovinu ili obiteljsku mirovinu kao povoljniju.

Slažu se s našom tezom kako bi mogućnost korištenja dijela obiteljske mirovine uz osobnu mirovinu poboljšala socijalnu sigurnost njenim korisnicima, ali s obzirom na opće poznate razloge, kao što su odnos broja umirovljenika i osiguranika, demografska kretanja i druge okolnosti, to za sada nije moguće. Dobra ideja, ali malo sutra!

Analizom zakonskog uređenja kumulacije osobnih i obiteljskih mirovina u državama članicama Europske unije, dolazi se do šarolike slike. Kumulacija bez ograničenja i umanjivanja obiteljske mirovine moguća je u Cipru, Češkoj, Danskoj, Litvi, Portugalu i Španjolskoj. Kumulacija s osobnom mirovinom je moguća uz umanjenje obiteljske mirovine u Austriji, Finskoj, Njemačkoj, Grčkoj, Mađarskoj, Luksemburgu, Slovačkoj i Švedskoj. Kumulacija obiteljske mirovine s osobnom mirovinom do određenog limita moguća je u Belgiji i Francuskoj. Međutim, nije moguća kumulacija obiteljske mirovine s osobnom mirovinom u Bugarskoj, Estoniji, Irskoj, Italiji, Latviji, Malti, Poljskoj, Rumunjskoj i djelomično u Sloveniji.

Ministarstvo također tvrdi kako u odnosu na druge članice Europske unije, Hrvatska ima najblaže uvjete za ostvarivanje obiteljske mirovine (u većini država dob za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu veća je od 50 godina, a u nekim državama uvjet je i trajanje braka kroz određeno vrijeme) te, uz Sloveniju, najviši postotak za određivanje obiteljske mirovine.

Razlog tome je što je bivši istočnoeuropski koncept društvene zaštite preživjelog partnera imao elastične kriterije podobnosti za obiteljsku mirovinu zbog toga što je većina žena bila zaposlena te su i same stjecale mirovinu. No, od početka devedesetih godina mnoge su žene izgubile posao tijekom tranzicije, a kasnije i recesije. Zbog toga se počeo promovirati model žene-majke te napuštanje tržišta rada od strane žena s djecom. No, činjenica o siromaštvu udovica, odnosno preživjelih vanbračnih družica ili partnerica više nije samo izgubljena u statistikama, već je glasni krik siromaštva. Uostalom, pitajte svaku „kolekcionarku“ plastičnih boca i „kopačicu“ kontejnera da li je „preživjela“ udovica. Da, jest, ali koliko dugo će trajati to preživljavanje?! Ministre Paviću, hajdemo za stol i dogovorimo promjene modela obiteljske mirovine.

Umirovljenici rijetko koriste socijalnu pomoć

Hrvatska je jedna od najsiromašnijih zemalja Europske unije. Stopa siromaštva kreće se oko 20 posto, a u starijoj populaciji se penje i do 32,7 posto. Nije to ni čudno kada prosječna mirovina iznosi samo 2.406 kuna, što je samo 38,7 posto od prosječne plaće. Osim toga, prosječna mirovina je za samo 85 kuna viša od linije siromaštva koja je od strane Državnog zavoda za statistiku utvrđena na 2.321 kunu u 2018. godini. Mirovine ispod te linije prima 52 posto umirovljenika, a njih više od 180.000 ima mirovine niže od 1.000 kuna. Zaključno, svaki treći hrvatski umirovljenik je u riziku od siromaštva.

Ustavom se Hrvatska definira kao socijalna država, pa shodno tome, mora imati i razrađen sustav socijalne skrbi. Jedna od najpoznatijih socijalnih mjera je zajamčena minimalna naknada (ZMN), u narodu poznata kao socijalna pomoć, odnosno „pravo na novčani iznos kojim se osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba samca ili kućanstva koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba“. S obzirom da je samo 64 posto starijih od 65 godina pokriveno starosnim mirovinama, postavlja se pitanje što je s ostalima?

Iskrivljene činjenice

Prema podacima Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, 3.004 umirovljenika koriste ZMN, od ukupno 83.989 ljudi koji koriste ovu socijalnu mjeru. Treba napomenuti da njihove statistike nisu rađene prema dobi, tako da zapravo podatak o tome koliko osoba starijih od 65 godina prima ZMN nismo dobili. Također, nije poznato koliko ima umirovljenika korisnika ZMN mlađih od 65 godina, koji su umirovljeni prijevremeno ili po posebnim propisima. S obzirom na to da je ZMN od 1. siječnja 2014. zamijenila pomoć za uzdržavanje, invalidsku i braniteljsku opskrbninu i produljenu novčanu naknadu za nezaposlene, čini se da prema statistici MDOMSP-a umirovljenici go-

tovo i ne koriste „socijalnu pomoć“, nisu siromašni i jako dobro žive.

„Prema službenim podacima kojima raspolaže Ministarstvo u mjesecu siječnju 2018. evidentirano je 2.942 korisnika umirovljenika, u veljači 2.986, a u ožujku 3.004 korisnika umirovljenika koji ostvaruju pravo na ZMN. Iz navedenog razvidan je porast broja umirovljenika korisnika ZMN“, zaključuju u Ministarstvu.

Međutim, doista je problem u statistikama i njihovom prikazivanju, jer je poznat podatak da je još prije dvije godine 9.287 osoba starijih od 65 godina primalo ZMN, ali da, s druge strane, čak stotinjak tisuća građana u toj dobnoj skupini nema redovite prihode.

Zabranjeno imati auto

Oni umirovljenici koji žive od socijalne pomoći teško mogu reći da im se pomoglo u egzistencijalnim pitanjima. Ako oduzmemo druga socijalna prava koja se mogu kombinirati sa ZMN, ispada kako je njihov prosjački štap poprilično debeo.

„Iznos zajamčene minimalne naknade utvrđuje se u postotku od osnovice koju donosi Vlada Republike Hrvatske i koja iznosi 800 kuna, a za samca – osobu nesposobnu za rad postotak od osnovice iznosi 115 posto, odnosno 920 kuna dok se za kućanstvo iznos ZMN utvrđuje u iznosu koji predstavlja zbroj udjela za svakog člana kućanstva, s tim da udio odraslog člana kućanstva iznosi 480 kuna (60 posto od osnovice)“, kažu iz MDOMSP-a.

Osim toga, da bi ostvarila pravo na ZMN, osoba ne može imati više od jedne nekretnine koja služi isključivo za potrebe stanovanja, a ne smije imati osobni automobil, osim ako je invalid ili geografski izolirana. U krug osoba koje nemaju pravo na ovu naknadu uključeni su i samci koji su sklopili ugovore o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju kao primatelji uzdržavanja, radno sposobni samci koji nisu evidentirani kao nezaposlene osobe, osobe koje mogu osigurati uzdržavanje po drugoj osnovi i korisnici usluge smještaja ili organiziranog sta-

novanja sukladno odredbama Zakona ili posebnih propisa (osim beskućnika). Time, zapravo, velik broj starijih osoba ne ispunjava kriterije za primanje ZMN.

Okrutna socijala

Gledaju se prihodi, pa tako, prema informacijama iz Ministarstva „ako samac ili kućanstvo ostvaruje prihod, visina ZMN utvrđuje se kao razlika između iznosa ZMN i prosječnog mjesečnog prihoda samca ili kućanstva. Iznos prihoda kod izračuna ZMN umanjuje se za iznos koji na temelju propisa kojim se uređuju obiteljski odnosi član kućanstva plaća za uzdržavanje osobe koja nije član toga kućanstva. Također, Zakonom su uređeni uvjeti o slučajevima kada samac ili kućanstvo nema pravo na ostvarivanje ZMN, koji prihodi se ne uračunavaju prilikom utvrđivanja uvjeta za priznavanje prava, postupanja u slučaju odbijanja ponuđenog posla, osposobljavanja, prekvalifikacije, dokvalifikacije ili samovoljnog otkazivanja ugovora o radu, sudjelovanje u radovima za opće dobro, javnim radovima, kao i postepeno umanjivanje naknade u slučaju zapošljavanja.“

Sve u vezi ostvarivanja prava na ZMN kontrolira i prati Centar za socijalnu skrb, koji ima pravo na temelju dostupnih informacija, umanjiti iznos ZMN ili je u potpunosti ukinuti, ako sam korisnik nije prijavio imovinske ili dohodovne promjene koje bi utjecale na mogućnost primanja ZMN.

Iako su naši stari iznimno siromašni, zajamčena minimalna naknada im zapravo ne pruža nikakvu socijalnu sigurnost, a kriteriji za ispunjavanje prava su često nedostižni za njih. Iz toga razloga je razumljivo očekivanje da se što prije uvede tzv. nacionalna mirovina, odnosno državna naknada za starost, kojom mjerom bi, procjenjuje se, oko 30.000 starijih osoba bilo obuhvaćeno te obranjeno od siromaštva. No i ta je matematika upitna, sve dok se predmetni zakon konačno ne donese. A stvar je sve žurnija, jer siromašnih starica i starica je sve više, a država ih ignorira.

Milan Dalmacija

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasila SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Kako je drugi stup pojeo mirovine

Dr.sc. Branimir Bunjac, najaktivniji zastupnik Živog zida, posebno je poznat hrvatskim umirovljenicima po svojim brojnim istupima vezanima uz položaj umirovljenika i mirovinsku reformu.

Kada je prije dvije godine ušao u Sabor, obrazložio je kako su ga „za ulazak u politiku motivirali besperspektivnost mladih, propast srednjeg sloja i bijeda umirovljenika“. Nesvakidašnja empatija za starije osobe tog 46-togodišnjeg doktora povijesnih znanosti iz Međimurja, svakako daje i Klubu Živog zida važnu međugeneracijsku dimenziju. Jedan je od pet najaktivnijih zastupnika, koji s jednakom strašću nastupa pred praznom i punom sabornicom, odmjereno, beskompromisno i srčano.

➔ **Za saborskom govornicom prilikom prvog čitanja prijedloga izmjena i dopuna Zakona o mirovinskom osiguranju rekli ste kako je 2. mirovinski stup pljačka episkih razmjera. Zašto to smatrate?**

Drugi mirovinski stup je Hrvatskoj, kao i drugim postkomunističkim zemljama, nametnut od Svjetske banke metodom pritisa-

ka i ucjena. Cilj te kvazireforme je bio da se državama uzme njihov najvrjedniji novac, onaj namijenjen mirovinama, i preda bankama na upravljanje radi ostvarenja ekstra profita. Nekoliko hrabrijih vlada, poput slovenske ili češke, odbile su uvođenje drugoga stupa već u startu, dok su druge, poput Poljske i Slovačke, od njega odustajale s vremenom.

Hrvatska, na žalost, i dalje ustrajava u održanju ovoga pogubnoga modela. Naime, do sada je u Obvezne mirovinske fondove prebačeno oko 100 milijardi državnoga novca, a zauzvrat smo dobili to da je proračunska rupa u HZMO ogromna i ne može se pokriti drugačije nego zaduživanjem. Upravo zbog toga nam je javni dug eksplodirao, kreditni rejting je pao, PDV je porastao sa 22 na 25 posto, zatvorena su mnoga radna mjesta, a istovremeno je omjer mirovina i plaća snižen s 50 na 37 posto s tendencijom daljnjega pada.

Najgore od svega je to što su mirovine iz 2. stupa u prosjeku za oko 600 kuna niže nego one iz 1. stupa. Dakle, dajemo 1/4 doprinosa bankama da bi država tonula u dužničko ropstvo, plaćamo više poreze i kamate na kredite, a sve zato da bi na kraju dobili niže mirovine! Očito je da imamo potpuni kolaps sustava sa nesagledivim štetnim posljedicama.

➔ **Podržavate li što će osiguranici iz 2. stupa dobiti dodatak na mirovinu od 20,25 posto?**

Ne podržavamo jer su to dodatni troškovi države, a već sada imamo previsoki javni dug i nedostaje nam 18 milijardi kuna za isplatu mirovina. U 2020.-oj nedostajat će nam 20 milijardi. Umjesto da država destimulira ulaganja u 2. stup i pretvori ga u dobrovoljni, ona sada nekom vrstom mita pokušava

va uvjeriti radnike da ipak ostanu u nečemu što je pogubno na državu, ali i za njih same.

Kad bi drugi mirovinski stup postao dobrovoljni i time bio smanjen javni dug, automatski bi država plaćala 3-4 milijarde kuna manje godišnje kamata na dugove i tu bi se otvorio značajan prostor za povećanje mirovina.

➔ **Poznato je da osiguranici s ispodprosječnim plaćama primaju niže mirovine iz 2. stupa, no vi upozoravate da je cijela formula štednje u II. stupu neisplativa i za one koji primaju iznadprosječne plaće (7.500 kuna). Kako to obrazlažete?**

Primjer izračuna je sljedeći. Ako netko ima neto plaću 7.500 kuna mjesečno daje otprilike 500 kuna u 2. stup ili 6.000 kuna godišnje. Zbog toga jer je drugi stup generirao rast PDV-a sa 22 na 25 posto isti radnik plaća oko 200 kuna poreza mjesečno više nego ranije ili oko 2.400 kuna godišnje.

Nadalje, obitelj koja, primjerice, ima stambeni kredit, mora plaćati oko 400 kuna više kamata nego da je javni dug bitno niži, a kreditni rejting države viši. Znači, tu ode još oko 4.800 kuna godišnje. Sve zajedno jedan zaposlenik plaća oko 13.200 kuna doprinosa, kamata i poreza za 2. stup godišnje i tako 30 do 40 godina zaredom, e da bi zauzvrat imao oko 1.000 kuna mirovine iz drugoga stupa kroz desetak godina „uživanja“ mirovine (ako računamo prosječni životni vijek u RH).

Znači, za svaku kunu koju ćemo dobiti iz 2. stupa dali smo barem četiri kune, a govorili su da ćemo na svaku uloženu kunu imati dvostruku dobit! To je ta pljačka koju sam spomenuo, a kvaka je u tome što se troškovi poreza i kamata ne računaju kao ulaganje u 2. stup već se eufemistički koristi naziv „tranzicijski troškovi“.

➔ **S tzv. ušteđevinom iz 2. stupa ne može se dobiti čak ni hipotekarni kredit. Vi ste i sami rekli da taj novac zapravo i ne postoji. Zašto je tomu tako?**

Banke ne govore istinu kada kažu da novac u 2. stupu predstavlja štednju. Štednjom se može slobodno raspolagati, a umirovljenici ne samo da to ne mogu, nego nemaju ni pravo glasa u četiri obvezna mirovinska fonda pri bankama. Njihovim novcem, međutim, slobodno raspoložu fond menadžeri za svakakva mutna ulaganja i za isplate svojih plaća koje u prosjeku iznose 17 tisuća kuna!

Neki misle da u 2. stupu postoji gotovi novac, ali njega nema. Tamo su vrijednosni papiri koji se tek trebaju unovčiti jednoga lijepoga dana kada će svatko od nas ići u mirovinu. Da li će se moći unovčiti i po kojoj cijeni to ćemo tek vidjeti, obzirom da su OMF-ovi ulagali u dionice Agrokor, Petrokemije, Uljanika i drugih teških gubitaka.

➔ **Rekli ste da hrvatsku II. stup košta 100 milijardi kuna, kako bi u konačnici građani imali niže plaće i manje mirovine. Kako to komentirate?**

Izračuni ozbiljnih ekonomista pokazuju da smo do sada platili oko 50 milijardi kuna više PDV-a i još 50 milijardi kuna više kamata zbog 2. stupa. To su ti tzv. „tranzicijski troškovi“ koji što je još gore, nikada ne prestaju, već će se i povećavati zbog daljnjih izdvajanja u 2. stup.

➔ **Gdje je Hrvatska po adekvatnosti mirovina u odnosu na zemlje Europske unije i bivše Jugoslavije?**

Žalosno je reći, ali Hrvatska je po razini mirovina ne samo na dnu Europske unije, već i na području bivše Jugoslavije. Čak i BiH i Ko-

sovo imaju povoljniji omjer mirovina i plaća u odnosu na RH. Naš postotak od 37 posto je europski raritet, a uskoro bi mogao postati i svjetski. Gori od nas će biti još samo Čile, koji je jedina zemlja s modelom 2. stupa kao i Hrvatska. Tamo mirovine trenutno iznose 20 posto prosječne plaće.

➔ **Koji je vaš prijedlog mjera za podizanje mirovina i popravljjanje umirovljeničkog standarda?**

Živi zid nudi sveobuhvatna rješenja mirovinskoga sustava. Prije svega to činimo jer smatramo da naši umirovljenici zaslužuju dostatna primanja za neovisan život po svim mjerilima građanskog standarda. Ako nećemo brinuti za naše roditelje, bake i djedove imamo li pravo očekivati da će netko sutra brinuti o nama samima?

Nadalje, smatramo da mirovine ne predstavljaju trošak državi nego mogućnost za rast putem javne potrošnje i ušteda u proračunu. Već smo dali u saborsku proceduru naše prijedloge zakona o zajamčevoj minimalnoj mirovini i nacionalnoj naknadi za starost. Uveli bismo minimalnu mirovinu od 3.200 kuna za nekoga tko ima 40 godina staža i 1.060 kuna naknade za nekoga tko nije ostvario pravo na mirovinu, a stariji je od 65 godina.

Uz to, predlažemo da se uvede mogućnost da umirovljenici nakon smrti partnera zadrže pravo na svoju mirovinu, ali i na dio partnerove. Zalažemo se da uvjeti za mirovinu budu 40 godina radnoga staža i 65 godina života. Uveli bismo povoljniji način izračuna mirovina i njihovog usklađivanja od postojećega. Ukinuli bismo HRT pristojbu kao parafiskalni namet i izvor mnogih ovrha. Imamo jasne i razrađene planove i računice kako umirovljenicima povećati mirovine i obraniti ih od rastućeg siromaštva.

➔ **Što biste učinili s mirovinama po posebnim propisima?**

Povlaštene mirovine uzimaju između pet i osam milijardi kuna godišnje. Nemamo ništa protiv da pojedine skupine umirovljenika imaju posebna prava, poput obitelji poginulih hrvatskih branitelja, ali smatramo da je potrebno napraviti reviziju povlaštenih mirovina na način da ih prestanu dobivati oni koji su ih ostvarili nezasluženo. Također mislimo da je sredstva za povlaštene mirovine potrebno osigurati u izdvojenom fondu, a ne na teret HZMO-a.

➔ **Što ćete, kao saborski zastupnik, poduzeti ako ovi prijedlozi mirovinske reforme budu usvojeni?**

Nastavit ćemo djelovati u pravcu stvarnih, a ne kozmetičkih promjena. Pozvat ćemo umirovljenike da daju svoj glas onim strankama koje će se prema njima odnositi s punim poštovanjem, a ne samo kao zaboravljenom dijelu društva koje treba u predizbornim prigodama spominjati radi zavaravanja vlastite savjesti. Naš je konačni cilj umirovljenike pretvoriti u neovisan, ravnopravan i aktivni dio društva. O tim pitanjima s nama neće biti ni najmanjeg kompromisa. Nama je doista stalo do dobrobiti petine zaboravljenih i zanemarenih hrvatskih građana!

Dvostruki rodni jaz u mirovini

Rodni jaz u mirovinama zrcali akumulaciju svih rodni nejednakosti s kojima se žene suočavaju tijekom cijelog života. Njihova mirovina dokaz je koliko se vrednuje njihov rad u društvu i koliko su zapravo diskriminirane u generaciji jednakopravnosti i ljudskih prava. I onda se dešava da nakon 40 godina radnog staža, pokojeg djeteta ili roditelja na skrbi, shvate da moraju i dalje raditi, često na crno. Prije su se radovala penziji, sad je se boje. Mirovina dolazi kao kazna i presuda na poniženje do kraja života.

Velik dio generacija koja je gradila tvornice, škole, bolnice, ceste, sada su sakupljači plastičnih boca i ostataka hrane s podova tržnica.

Rodni jaz u mirovinama postoji diljem Europe i dovodi do nižeg životnog standarda i siromaštva starijih žena koje radi dužeg životnog vijeka češće postaju udovice.

Nažalost, ne samo u Hrvatskoj, već do nedavno na razini cijele Europske unije, nije se polagala nikakva pozornost rodnom jazu u mirovinama, a sindikati i ženske udruge su marljivo prikupljali tek razlike u ženskim i muškim plaćama. Međutim, mjerenjem i nadziranjem rodno jaza u mirovinama postizemo uvid u njegove uzroke kako bi se izbjeglo žrtvovanje novih naraštaja starijih žena.

Gotovo je nevjerovatno da je prva studija na temu jaza u mirovinama provedena u Njemačkoj tek 2012. godine, dok ju je Europska komisija po prvi puta dubinski ispitala u izvješću objavljenom 2013. godine.

U Hrvatskoj se niti danas ne vode relevantne rodno osjetljive statistike, niti pouzdani podaci o rodnom jazu u plaćama i mirovinama. No, činjenica je da na svaku kunu mirovine muškarca, hrvatske umirovljenice primaju samo 78 lipa! Ili, da to pokažemo još slikovitije, kad bi prvih de-

vet mjeseci u godini žene i muškarci primali ravnopravne mirovine, od 9. listopada do kraja godine žene više ne bi primile ni kune!

Naime, hrvatski rodni jaz u mirovinama iznosi čak 22,7 posto, odnosno, prosječna je ženska mirovina za toliko niža od muške mirovine. To su, međutim, podaci koje objavljuje EU-Silc.

Kada bismo usporedili dostupne

podatke HZMO-a za mirovine stečene radom (naravno, ne i povlaštene jer su one većinski – muške), proizašlo bi da je rodni jaz „samo“ 16 posto, no europski način izračuna uzima i dodatne kriterije koji Hrvatsku po rodnom mirovinskom jazu smještaju u vrh tranzicijskih zemalja.

Zbog svega toga važno je glasno progovoriti u javnosti, pa je zato od osobitog značenja netom započe-

ti dvogodišnji europski projekt na inicijativu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova Višnje Ljubičić „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“. Potrebno je progovoriti. Potrebno je da šutnja – više.

Rodne razlike u mirovinama u Europi, istina, iznose još više - nevjerovatnih prosječnih 39 posto, što znači da za svakih 100 eura koje dobije muškarac, žena dobije samo 60 eura. Ovo je nedopustiva situacija i to gotovo 60 godina nakon što je u sporazume Europske unije unesena odredba o jednakoj plaći i 40 godina nakon što je prihvaćena prva direktiva o jednakoj plaći. Prema posljednjim podacima, Eurostat je potvrdio kako je zarada žene po satu u EU niža za 16,4 posto od muške satnice. Drugim riječima, na svaki euro muškarca, žena zaradi 84 centa. To nije međutim istina, jer tek njihova mirovina oslikava više nego udvostručenu diskriminaciju žena i njihovu ekonomsku ravnopravnost i nezavisnost.

(J. A. P.)

EU: Ženske mirovine i za 49 posto niže!

Prema novijim istraživanjima (Mercer) Europski rodni jaz u mirovinama je, dakle, više nego dvostruko viši od onog u plaćama - 39 posto u odnosu na jaz u plaćama od 16 posto. Njegova veličina varira među zemljama od četiri do 49 posto. Najniži je u Baltičkim zemljama te većini novih (bivših socijalističkih) zemalja, a najviši u Cipru i Njemačkoj (46,5 posto), s naglaskom da je veći-

na mirovinskih „proizvoda“ skrojena za muškarca s punim 40-godišnjim stalnim radom, a nikako i za divergentne potrebe ženskog rada.

Najniži mirovinski jaz je u Estoniji, Slovačkoj, Litvi i Češkoj, a najviši u Rumunjskoj, Poljskoj, Hrvatskoj i Sloveniji. Nije utječna ni neosporna činjenica da su u svim europskim zemljama ženske mirovine niže nego muške.

Ova stranica objavljena je u okviru dvogodišnjeg europskog projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“, koji s partnerima i suradnicima provodi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

This project is funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union (2014-2020)

“The content of this article represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.”

NASILJE NAD STARIJIM OSOBAMA

Od ugovora o doživotnom uzdržavanju do zanemarivanja

Kolika je učestalost nasilja nad starijim osobama? U Hrvatskoj vlada opći nedostatak informacija, jer se poglavito temelji na prijavama, a njih je izuzetno mali broj. „Tamna brojka“ nasilja nad 20 posto stanovništva, koliko ima starijih od 65 godina, onemogućava i vidljivost nasilja.

Iza svega toga stoje brojni razlozi, a prvi je nepercipcija od strane žrtava i okoline nasilnih oblika ponašanja kao kažnjivog nasilja, te neprijavljivanje nasilja zbog straha od posljedica, osjećaj srama te nedostatak podrške. To su samo neka analitička stajališta iznesena na završnoj konferenciji projekta „Akcijski orijentirano istraživanje o nasilju nad starijim osobama na području Sjeverne Hrvatske“, održanog 30. listopada 2018. u Zagrebu. Nositelj projekta bio je CERANEO – Centar za razvoj neprofitnih organizacija, a partner na projektu Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Ipak, postoje neke procjene inozemnih autora kako je oko deset posto starijih osoba izloženo nasilju.

Kako Sindikat umirovljenika Hrvatske ima jako puno iskustva u borbi protiv nasilja nad starijim osobama koje su potpisale ugovore o doživotnom/dosmrtnom uzdržavanju, posebno je uočeno kako sadašnji sustav skrbi, prema rezultatima istraživanja, ima brojne manjkavosti koje otvaraju prostor za nasilje, posebice u sferi zanemarivanja starijih osoba. Nasilje nad starijima se često ne percipira takvim uslijed manjka znanja ili nedovoljne osviještenosti, ni od strane samih starijih, ni od njegovatelja i stručnjaka koji rade sa starijima.

Vrste nasilja nad starijima koje su anketirane starije osobe većinom prepoznale su fizičko i psihičko nasilje, a rjeđe se spominje zanemarivanje i ekonomsko, zato jer još uvijek nisu dovoljno prepoznati.

Hrvatski okvir problema je jasan: sve prisutniji je problem zlorabe ugovora o dosmrtnom/doživotnom uzdržavanju, te nepovjerenje i slabljenje socijalne kohezije. Kako bi se doskočilo problemu crnog tržišta i prevarenih ljudi, znajući za slična iskustva drugih europskih gradova, starijim i nemoćnim osobama treba ponuditi ugovore o doživotnom uzdržavanju kao društveno nadziranu socijalnu inovaciju, zaključuje se u izvješčaju CERANEA.

Pomoć iz koristoljublja

A.S. je sklopila ugovor o doživotnom uzdržavanju s D.K. iz Zagreba u svibnju ove godine. No, odmah po potpisivanju, počeli su problemi kada je D.K. bez pitanja počela uzimati stvari A.S. te naplaćivati usluge koje su bile navedene u ugovoru. A.S. je odlučila je sporazumno raskinuti ugovor, jer joj D.K. ne osigurava prehranu i pomoć u bolesti. Ova je, pak, pristala na raskid ugovora, ali samo ako joj A.S. isplati 5.500 eura za pet mjeseci uzdržavanja, znajući za ušteđevinu koju A.S. posjeduje. D.K. je navodno na ranije potpisanim ugovorima o uzdržavanju stekla četiri stana u Zagrebu, tako da je sudski epilog vrlo izvjestan.

Rodna kuća u pravnom labirintu

Bračni par, M. i I.S. potpisali su 2006. ugovor o doživotnom uzdržavanju, u kojem se M. odlučila skrbiti o I. U međuvremenu je M. preminula, a u predmetu ugovora je bila navedena polovina obiteljske kuće. I. je nakon suprugine smrti nastavio služiti sin te je tražio da se na njega prebace prava uzdržavanja. No, sud je 2013. zapriječio tu odluku, jer nigdje nije bilo navedeno da su M. i I.S. živjeli u životnoj zajednici, iako su bili bračni par. Tako će sin ponovno na prvostupanjskome sudu morati dokazivati da je svome ocu pružao uzdržavanje nakon majčine smrti i to više od dvije godine, a sve kako bi stekao pravo na polovicu rodne kuće.

ZOVITE PRAVNO SAVJETOVALIŠTE

Tel. 01/4615-797

E-mail: pravo.suh@gmail.com

Pošta ili osobni dolazak: Sindikat umirovljenika Hrvatske, Trg kralja Petra Krešimira IV. 2, 10 000 Zagreb

Ova stranica objavljena je u okviru projekta „Dostojanstvo u trećoj dobi – „3D“ savjetovalište protiv zlorabotreb“. Projekt je sufinanciralo Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U STUDENOM 2018.

NOVOSTI

U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

30. listopada 2018. godine održana je 31. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije sa sjednice.

Ugovaranje dodatnih postupaka MR-a, CT-a, PET/CT-a i uroterapije kod djece

Radi smanjenja lista čekanja te osiguranja dostupnosti i kontinuiranosti provedbe zdravstvene zaštite osiguranim osobama HZZO-a, a prema uputi Ministarstva zdravstva, za razdoblje od 1. studenog do 31. prosinca 2018. godine, HZZO ugovara dodatne postupke uroterapije s biofeedbackom kod djece, magnetne rezonance (MR), kompjuterizirane tomografije (CT) i PET/CT dijagnostike.

S tim u vezi ugovoreno je sveukupno dodatnih 5.830 postupaka MR-a za gradove Čakovec, Split, Rijeka, Osijek, Zabok, Zagreb, Šibenik i Karlovac (za mjesec studeni 2.815 postupaka MR-a te za mjesec prosinac 3.015 postupaka MR-a).

Ugovoreno je 500 dodatnih postupaka

CT-a za Split (250 postupaka za svaki mjesec).

Za mjesec studeni i prosinac ugovoreno je dodatnih 120 postupaka uroterapije s biofeedbackom kod djece za Zagreb (po 60 postupaka svaki mjesec).

Ugovoreno je i dodatnih 800 postupaka PET/CT-a za oba mjeseca zajedno, 280 za Zagreb te 520 sveukupno za Osijek, Split i Rijeku.

Upravno vijeće HZZO-a donijelo je odluku o osiguravanju dodatnih sredstava za provođenje spomenutih postupaka, a sredstva za provođenje ove odluke osigurana su u Financijskom planu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za 2018. godinu i u projekcijama plana za 2019. i 2020. godinu („Narodne novine“, broj 124/17.).

Financiranje pripravničkog staža za 24 doktora medicine

Upravno vijeće HZZO-a donijelo je odluku temeljem kojih će se osigurati financiranje pripravničkog staža u zdravstvenim ustanovama za 24 doktora medicine

Ujedno je donesena i odluka o raspisivanju novog javnog natječaja za financiranje pripravničkog staža u zdravstvenim ustanovama i kod privatnih zdravstvenih radnika na koji će imati mogućnost javiti

IZ SADRŽAJA:

- Ugovaranje dodatnih postupaka
- Financiranje pripravničkog staža za doktore medicine

pored doktora medicine i doktora dentalne medicine, magistri farmacije te magistri medicinske biokemije i laboratorijske medicine.

Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a

U redovnoj proceduri na važeće liste lijekova HZZO-a stavljeno je 8 novih lijekova.

Na osnovnu listu lijekova HZZO-a stavljeno je 7 lijekova i to:

- lijek evolokumab za liječenje hiperkolesterolemije
- kombinacija sofosbuvir+velpatasvir+voksilaprevir za liječenje kroničnog hepatitisa C
- lijek vandetanib, za liječenje karcinoma štitnjače,
- lijek ekulizumab za liječenje atipičnog hemolitičkog uremijskog sindroma (aHUS) i za liječenje paroksizmalne noćne hemoglobinurije (PNH)
- lijek guselkumab za liječenje psorijaze
- lijek benralizumab za liječenje teške astme
- lijek deferasiroks za liječenje preopterećenja željezom,

Na dopunsku listu lijekova stavljen je 1 lijek, odnosno kombinacija flutikazonfurat+umeclidinij vilanterol za liječenje bolesnika s KOPB-om.

Dodatno su na liste lijekova HZZO-a stavljene nove generičke i kliničke paralele te novi oblici i/ili nova pakiranja već postojećih lijekova u listama lijekova (na osnovnu listu lijekova 26 lijekova u 70 pakiranja, a na dopunsku listu 5 lijekova u 14 pakiranja).

Ujedno su proširene indikacije za primjenu lijekova kako slijedi:

- uz lijek enoksaparin dodaje se mogućnost profilakse venske tromboembolijske bolesti kod bolesnika koji se podvrgavaju onkološkom kirurškom zahvatu gastrointestinalnih i genitourinarnih tumora (bolnička primjena) i profilaksu venske tromboembolijske bolesti u trajanju do najviše 35 dana kod operacije kuka i totalne zamjene koljena u ortopediji (propisivanje na recept HZZO-a)

- liječenje rane primarno progresivne multiple skleroze (PPMS) uz lijek okrelizumab

- liječenje arteritisa divovskih stanica (GCA) uz lijek tocilizumab

- proširena je indikacija za 2. liniju liječenja metastatskog kolorektalnog karcinoma uz lijek bevacizumab

- liječenje odraslih bolesnika sa CD30+ Hodgkinovim limfomom s povećanim rizikom relapsa ili progresije bolesti nakon ASCT i liječenje odraslih bolesnika sa CD30+kožnim limfomom T-stanica nakon najmanje jedne prethodne sistemske terapije uz lijek brentuksimab vedotin

- liječenje aktivnog psorijatičnog artritisa uz lijek iksekizumab

- liječenje bolesnika s ROS1-pozitivnim uznapredovalim rakom pluća nemalih stanica (NSCLC) uz lijek krizotinib

- izmjena kriterija za početak terapije

- raniji početak liječenja oboljelih od multiple skleroze uz lijekove: interferon beta, glatiramer acetat, teriflunomid i dimetilfumarat.

Stavljanjem novih lijekova na liste lijekova HZZO-a i proširenjem indikacija za primjenu uz postojeće lijekove proširuje se spektar lijekova koji osigurane osobe HZZO-a mogu za svoje liječenje ostvariti na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja.

Nova pomagala uvrštena na Popis pomagala HZZO-a

U Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalima, odnosno na Popis pomagala koji je njegov sastavni dio, uvršteno je 8 istovrsnih pomagala iz sljedećih grupa pomagala: pomagala za kretanje, obloga za rane, pomagala za disanje, pomagala kod šećerne bolesti i drugih pomagala. Time će se osiguranim osobama HZZO-a omogućiti veći izbor u opskrbi pomagalima bez novog porasta cijene istih.

Također, s obzirom da HZZO nastoji osigurati dostupnost suvremenih pomagala i novih tehnologija, na Popis pomagala uvrštena su i 3 pomagala nove generacije iz sljedeće grupe pomagala: pomagala za govor i disanje te pomagala za urogenitalni sustav, kao i nove hidroaktivne obloge za rane s Ringero-vom otopinom i PHMB.

• Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a

• Nova pomagala na Popisu pomagala HZZO-a

ODRŽAN KONGRES HRVATSKOG DRUŠTVA MEDICINSKIH VJEŠTAKA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

U Rapcu je od 11. do 13. listopada 2018. godine održan 16. kongres Hrvatskog društva medicinskih vještaka zdravstvenog osiguranja, s međunarodnim sudjelovanjem.

Kongres je otvorio ravnatelj Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) Lucian Vukelić, dr. med. spec. uvodnim izlaganjem o stanju i položaju liječnika unutar sustava HZZO-a, a više o aktualnostima vezanim za Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju prezentirala je zamjenica

ca ravnatelja HZZO-a Veronika Laušin, dr. med.

Glavna tema ovogodišnjeg kongresa koja je prožimala predavanja i rasprave bile su kronične nezarazne bolesti, s posebnim naglaskom na bolesti kardiovaskularnog sustava.

Ovaj je kongres važan godišnji susret dionika zdravstvenog sustava na kojem predstavljaju svoje rezultate i izmjenjuju ideje te na taj način unaprjeđuju sustav tražeći bolja rješenja.

OKRUGLI STOL UOČI SVJETSKOG DANA MENTALNOG ZDRAVLJA

Mentalno zdravlje mladih važna je tema o kojoj se danas premalo govori u društvu pritisnutom i preplavljenom najrazličitijim problemima.

Iz tog je razloga HZZO u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo (HZJZ) organizirao okrugli stol uoči Svjetskog dana mentalnog zdravlja koji Svjetska zdravstvena organizacija obilježava svake godine 10. listopada te je okupio vodeće domaće stručnjake koji se bave mentalnim zdravljem mladih.

U Republici Hrvatskoj godišnje se hospitalizira oko 2.000 mladih osoba do 18 godina starosti zbog mentalnih poteškoća, dok su ozbiljni rizični čimbenici pušenje, pijenje alkohola, uživanje marihuane, ovisnost o internetu,

kao i novi oblici nasilja koje donose nove tehnologije, naglasila je dr. sc. Ivana Pavić Šimetin iz Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Iako se nedavno u policijskim izvješćima

bio pojavio podatak kako je u Hrvatskoj u porastu broj suicida kod maloljetnika, ipak je broj suicida u padu, primjerice, u prošloj godini 15 mladih do 18 godina sebi je oduzelo život, a ove godine 9 mladih osoba, naglasila je dr. Maja Silobrić Radić iz Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. No, zabilježen je porast hospitalizacija zbog problema u mentalnom zdravlju.

Sve su to alarmantni podaci zbog kojeg se ovom temom itekako vrijedi baviti.

Zaključak ovog okruglog stola je da unatoč izazovima današnjeg vremena i premalo prepoznatoj temi problema mentalnog zdravlja mladih, nije prekasno da se uz suradnju roditelja, zdravstvenih radnika te odgajatelja i nastavnika radi na prepoznavanju, preventivi i angažmanu oko mentalnog zdravlja mladih.

Okrugli stol moderirala je kroz inspirativna i poticajna pitanja mr. Dubravka Pezelj Duliba, dr.med. iz HZZO-a, specijalist javnozdravstvene medicine.

- Kongres Hrvatskog društva medicinskih vještaka zdravstvenog osiguranja

- Okrugli stol uoči Svjetskog dana mentalnog zdravlja

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

info.HZMO

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE

Zagreb, studeni 2018., godina XI., br. 10

Elektroničke usluge HZMO-a

Nove e-Potvrde iz mirovinskog sustava

Elektroničke usluge HZMO-a dio su elektroničkih javnih usluga u okviru usluge e-Građani preko koje je omogućen pristup svim elektroničkim javnim uslugama na jednom mjestu.

HZMO je proširio elektroničke usluge s četiri nove e-Potvrde iz mirovinskog sustava namijenjene fizičkim osobama:

- Potvrda o stažu i plaći (PONA)
- Obavijest o ostvarenom drugom dohotku (DOHA)
- Potvrda da osoba je/nije korisnik prava iz mirovinskog osiguranja (MIO)
- Potvrda o isplaćenom doplatku za djecu (PIDD).

Korisnicima vjerodajnica različitih sigurnosnih razina (e-pass, m-token, osobni certifikat) e-Potvrde mogu se izdati putem internetskih stranica HZMO-a (www.mirovinsko.hr) ili neposredno pristupom u sustav e-Građani (www.gov.hr).

Potvrda o stažu i plaći (PONA) služi za osobne potrebe osiguranika radi uvida u evidentirane podatke o stažu i plaći u HZMO-u na osnovi kojih se ostvaruje pravo iz mirovinskog osiguranja i ne zamjenjuje elektronički zapis - potvrdu o radnopravnom statusu (e-radnu knjižicu) osiguranika.

Obavijest o drugom dohotku (DOHA) mogu zatražiti osiguranici, korisnici mirovina i druge osobe koje ostvaruju drugi dohodak na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje.

Potvrdom da osoba je/nije korisnik prava iz mirovinskog osiguranja (MIO) potvrđuje se je li osoba korisnik prava iz mirovinskog osiguranja.

Potvrdom o isplaćenom doplatku za djecu (PIDD) potvrđuje se je li osoba korisnik prava na doplatku za djecu.

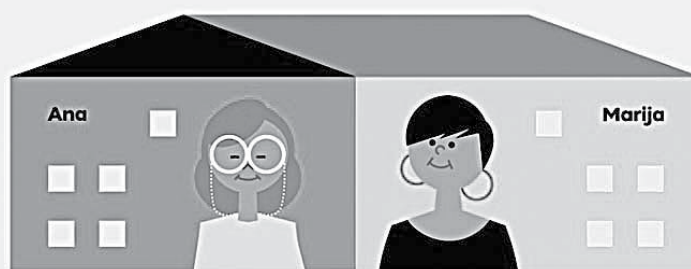
Dodatne informacije mogu se dobiti i na:

- korisničkom infotelefonu HZMO-a +3851/4595- 011 i +3851/4595-022 radnim danom od 8:00 do 16:00 sati
- internetskoj stranici HZMO-a www.mirovinsko.hr.

Portal o cjelovitoj mirovinskoj reformi

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava pokrenulo je portal o cjelovitoj mirovinskoj reformi.

Informacije o mirovinskoj reformi, pitanja i odgovore možete potražiti na web-adresi: **mirovinska.mrms.hr**.

Održana konferencija "Budućnost mirovinske reforme"

U Hrvatskoj udruzi poslodavaca u Zagrebu 24. listopada 2018. održana je konferencija "Budućnost mirovinske reforme".

Uvodnu riječ na konferenciji imao je ministar rada i mirovinskoga sustava mr.sc. **Marko Pavić**, a u raspravi je sudjelovao i ravnatelj HZMO-a **Josip Aladrović**.

Ispostava u Dugom Selu privremeno ne posluje

Obavještavamo korisnike da Ispostava Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u Dugom Selu privremeno ne posluje. Korisnici zahtjeve za mirovinu mogu predati u pošti, a za ostale usluge na raspolaganju je najbliža Ispostava Zavoda u Sesvetama i Područna služba u Zagrebu.

Potvrde o životu za 2018. za korisnike mirovine iz Fonda PIO Republike Srpske s prebivalištem u Republici Hrvatskoj

Korisnici mirovine iz Fonda PIO RS koji imaju prebivalište u RH nisu obvezni Fondu PIO dostavljati potvrde o životu (činjenica smrti utvrđuje se elektroničkom razmjenom podataka između dviju institucija). Korisnici mirovine kod kojih postoji nedostatak u identifikacijskim podacima na kućnu adresu dobit će pisanu obavijest potvrde o životu koju trebaju popuniti, ovjeriti kod nadležnog tijela i dostaviti Fondu PIO RS do kraja tekuće godine. S dostavljene potvrde preuzet će se identifikacijski podaci, pa i ovi korisnici ubuduće neće morati dostavljati potvrde o životu.

KORISNICI MIROVINA - isplata u listopadu 2018.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	497 163	2.622,31 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	24 487	3.566,19 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	83 991	2.295,46 kn
Prijevremena starosna mirovina	191 435	2.496,18 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	263	2.694,39 kn
Invalidska mirovina	121 369	1.973,53 kn
Obiteljska mirovina	222 264	1.989,21 kn
UKUPNO - ZOMO	1 140 972	2.405,02 kn
Korisnici koji su u 2018. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna neto mirovina
Starosna mirovina	14 931	2.381,23 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	4 643	3.560,71 kn
Prijevremena starosna mirovina	7 094	2.565,20 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	31	2.791,61 kn
Invalidska mirovina	2 206	1.773,23 kn
Obiteljska mirovina	7 267	2.032,29 kn
UKUPNO	36 172	2.461,88 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	100 339	3.653,92 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	182 467	3.366,08 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	246 938	1.562,93 kn
Korisnici najviše mirovine kojima je mirovina određena prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 753	6.805,54 kn
Ukupan broj osiguranika	1 546 848	
Ukupan broj korisnika mirovine	1 234 073	
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1 : 1,25	
Korisnici mirovina - muškarci (45,83%)	565 361	
Korisnici mirovina - žene (54,17%)	668 712	
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	30 godina	
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	71 godina	
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2018. godini - ZOMO	31 godina	
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2018. godini - ZOMO	64 godine	
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.315.000.000 kn	

Uređuje i grafički priprema:
 Ured za odnose s javnošću HZMO
 A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
 e-mail: informiranje@mirovinsko.hr
 fax: 01/4595-168

Deset milijuna umirovljeničkih zahtjeva

Uzgradi ITUC/Međunarodne konfederacije sindikata u Bruxellesu održan je 16. i 17. listopada 2018. Osmi kongres FERPA-e u čijem radu su sudjelovali predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović i potpredsjednik Vladimir Buršić. Na kongresu je aktivno radilo stotinjak redovitih i desetak promatračkih delegata iz 22 zemlje cijele Europe. U radnom predsjedništvu prvog dana rada Kongresa bila je i predsjednica SUH-a, koja je uzela riječ i za govornicom kongresa među 21 diskutantom. U fokusu svih rasprava su bili problemi starijih osoba, uz opći dojam da porastom djelovanja desnih i ekstremnih snaga u EU opada i standard umirovljenika.

Financijski i korporativni kapitalizam prevladava u Europi i u takvoj zajednici umirovljenici i mladi postaju najugroženije skupine i tonu prema dnu siromaštva.

FERPA se treba boriti za redovito i zadovoljavajuće usklađivanja mirovina kako bi se zaustavilo siromaštvo. Treba tražiti povećano ulaganje u socijalne servise kako bi starije osobe ostajale što duže u svom domu. K tome, naša Europa koju smo stvorili sa željom da bude socijalna i humana

zajednica uz slobodno kretanje među narodima ne smije imati na granicama zidove i žice.

Prvog dana rada prihvaćeni su i izvještaji o radu predsjednika FERPA-e Michela Devachta, predsjednice Ženskog odbora Ane Martinez Lopez te financijski izvještaj. U svim je izvještajima bilo puno riječi o viziji i osnaživanju ove snažne deset milijunske organizacije.

U popodnevним satima je predsjednik Statutarne radne grupe Dick De Graaf izložio bitne izmjene Statuta, što je prihvaćeno većinom glasova.

Drugi dan rada Kongresa prezentirana je i usvojena Rezolucija 8. kongresa, a nakon toga su izabrani Agostino Siciliano iz talijanskog UILP-a za generalnog tajnika, a Angeles Brailles iz španjolskog UJP-UGT za zamjenicu generalnog tajnika. Za predsjednika je izabran Lajos Meyer iz mađarskog SZEF-a. Regiju Zapadne Europe u Nadzornom odboru, nakon dva mandata predsjednice SUH-a, preuzima Metka Roksandić iz slovenskog SUS-a.

Delegatima i gostima se obratio i generalni tajnik ETUC/Europske sindikalne federacije Luca Visentin, koji je naglasio kako ETUC postaje sve vidljiviji u borbi za umirovljenička prava, a posebno im je stalo da FERPA dobije punopravni status unutar europskog sindikalnog pokreta. Osvrnuvši se na Europski socijalni stup kao katalog minimalnih prava, naglasio je kako to nije dovoljno već da treba vratiti socijalnu Europu. Na kraju je naglasio kako se i sindikati trebaju vratiti iz isključivih sindikalnih pitanja u svu širinu borbe za ljudska prava, što uključuje i migrantska prava.

Nakon gotovo tri godine zastoja u aktivnostima zbog nemogućnosti rada prijašnje generalne tajnice Carle Cantone, FERPA se opet diže na noge i postaje vidljivija u svojoj europskoj sindikalnoj obitelji, te i prema europskim institucijama.

Iz Rezolucije 8. kongresa

Stari nisu teret, već dodatna društvena vrijednost

... FERPA stremi stvaranju jake, socijalne i ujedinjene Europe, što je jedini odgovor izazovima globalizacije i beskrupuloznom kapitalizmu

... FERPA se protivi destruktivnim tendencijama populizma, sve vidljivijeg u Europi

... Znakovi ekonomskog oporavka nakon globalne krize još uvijek ne zacjeljuju duboke socijalne rane uzrokovane godinama gubitka radnih mjesta, porasta prekarnih i nesigurnih poslova, smanjenja kupovne moći plaća i mirovina i rastuće nejednakosti

... Gubitak i rezovi u socijalnim i zdravstvenim uslugama i privatizacija javnih sustava i servisa, doveli su do osiromašivanja svih stanovnika, a osobito onih najranjivijih kao

što su umirovljene i starije osobe, te FERPA ima obvezu pronaći na to odgovore

... Pogrešno je percipirati umirovljenike kao neaktivne osobe, jer i dalje posjeduju stanovitu kupovnu moć, te zato nisu društveni teret, već šansa i ulog za razvoj društva, oni su dodatna društvena vrijednost

...Potrebno je boriti se protiv diskriminacije temeljem dobi i bilo kakvih pokušaja da se podcijeni važnost solidarnosti među generacijama

...Umirovljene žene žrtve su cjeloživotnog izostanka ravnoteže između rada i obiteljskih obveza, žrtve su i manjih plaća i mirovina zbog isprekidanih radnih karijera zbog roditeljskih i obiteljskih obveza

7. SPORTSKI SUSRETI SUH-a BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Malo sporta, malo pjesme

sport i rekreacija

U četvrtak 18. listopada, održani su 7. Sportski susreti umirovljenika Brodsko-posavske županije u organizaciji Županijskog povjereništva SUH-a i domaćina, podružnice Sikirevci. Druženje je u dvorištu sikirevačke Općine okupilo šezdesetak natjecatelja te trostruko više gledatelja i uzvanika.

Gotovo bez zagrijavanja, sportski dio započeo je natjecanjem u pikadu i to u mješovitoj konkurenciji, s ukupno 33 natjecatelja. Mješovito je bilo i na pobjedničkom postolju, jer su se tamo našli Josip Polić iz Garčina, Ruža Milardić iz Sikirevaca i Petar Poljak iz slavonskobrodske Lutvinke.

Nakon toga se prešlo na nešto teži, ali i pravi tradicijski sport – potezanje konopa. Nastupile su četiri ekipe sa po pet natjecatelja, a najveće mišićne mase imali su SUH-ovci iz Garčina. Na tron su se popele i ekipe iz Bukovlja i Sikirevaca.

Posljednja disciplina je ujedno bila i najzabavnija, jer je uključivala brzo jedenje egzotičnih plodova banane. Tu su se najbolje snašle Renata Janković iz Bukovlja, Vesna Valenta iz Nove Gradiške i Antonija Katić iz Bukovlja.

Kako ni jedno okupljanje umirovljenika ne može proći bez pjesme, tako nije ni ovo. Uslijedio je pravi spektakl kada su solistički nastupili Kata Garić iz Slavonskog Šamca, Ilija Kajić te Manda i Antonija Vlajnić iz Jaruga, Marija Smoljan iz Garčina, a posebno oduševljenje izazvala je 87-godišnja Katarina Šipek iz Sikirevaca koja je publiku digla na noge. U grupnom pjevanju sudjelovali su i članovi podružnica Slavonski Šamac, Nova Gradiška i Garčin.

Nakon lijepo otpjevanih pjesama uslijedilo je druženje uz ručak. Po završetku ručka, predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a Brodsko-posavske županije Stjepan Rakitić uručio je diplome i zahvalnice za sudjelovanje na ovim susretima te se zahvalio Brodsko-posavskoj županiji i načelniku Općine Sikirevci Josipu Nikoliću koji su omogućili održavanje ovog druženja.

Rezultati:

Pikado:

1. Josip Polić (Garčin)
2. Ruža Milardić (Sikirevci)
3. Petar Poljak (Lutvinka)

Potezanje konopa – ekipno:

1. Garčin
2. Bukovlje-Vranovci
3. Sikirevci

Brzo jedenje banane:

1. Renata Janković (Bukovlje-Vranovci)
2. Vesna Valenta (Nova Gradiška)
3. Antonija Katić (Bukovlje-Vranovci)

Opet u Laktaše

Zbog velikog interesa članova Udruge SUH-a Osijek, ove je godine i po drugi puta organiziran odlazak u terme Laktaši. Autobus sa 42 člana krenuo je 1. listopada 2018. na troipolsatni put prema Termama Laktaši. Pred hotelom San je osječke umirovljenike dočekala direktorica Mirjana Čomić i osoblje, koje je organiziralo doček s pićem dobrodošlice i kavom. Predstavljene su novosti u sadržajima hotela i prezentiran je program boravka koji je bio vrlo bogat uz terapije obogaćene atraktivnim sadržajima.

Radosna novost je i uvođenje stimulativnog popusta. Tako su nakon petog dolaska umirovljenici ostvarili popust od pet posto na ugovorenu cijenu. Naravno da za svaki novi dolazak postotak raste do 10 posto.

Nakon liječničkog pregleda terapeuti su napravili raspored terapija, tako da je dobar dio SUH-ovaca već prvog dana obavio terapije. Sljedećeg jutra čekao ih je poimenični i osobni raspored terapija. U slobodno vrijeme je za zainteresirane

članove organiziran razgled grada Laktaši s vodičem, a u večernjim satima vikendom svirala je živa glazba, što je bilo dovoljno za nezaboravne uspomene uz ples i pjesmu.

I ovog puta organiziran je izlet u nacionalni park Kozara, gdje je za ručak pripremljen vojnički grah. Dok se grah kuhao, umirovljenici su obišli spomen područje sa spomenikom i muzejom. Kasnije su i zaplesali, a vesela atmosfera je potrajala sve do završetka ovog putovanja. Uz zahvalu osoblju i vodstvu hotela na domaćinskoj atmosferi, umirovljenici su se vratili u Osijek 11. listopada. Na putu kući su ispunili i anketu, u kojoj su jednoglasno odlučili poći u Laktaše i iduće godine.

Mato Obradović

STUDENSKI GRAD

U zdravom tijelu – zdrav duh

Nakon sportskih susreta, članovi sindikalne podružnice Studentski grad uputili su se 8. listopada na obronke Zagrebačke gore u potragu za kestenima. Na dijelu kestenove šume našli su mnoštvo plodova koje su ponijeli koliko su mogli. Sljedeće nedjelje, 14. listopada, dio je članova podržao Svjetski dan pješačenja uputivši se u planinarski dom Gorščica.

Dva dana ranije, ženski je dio članstva sudjelovao na preventivnom mamografskom pregledu u mobilnom vozilu, koje ova Podružnica dogovara svakog proljeća i jeseni, kako bi se kontroliralo zdravlje što većeg broja žena. Nekoliko je žena u ovom mje-

secu obavilo i mjerenje gustoće kostiju u Domu zdravlja Trnje, iskoristivši mjesec borbe protiv osteoporoze.

A da nisu sve aktivnosti posvećene samo tjelesnom zdravlju govori i projekt Centra za civilne inicijative pod nazivom „Pune ruke posla“. Projekt se sastoji od dva ciklusa. Jedan ciklus je vodila Marijana Mrvoš, a on se sastoji od pripovijedanja, čitanja, slušanja glazbe i igara. Nakon toga slijedi drugi ciklus, također od četiri susreta petkom, pod nazivom „Umni trening“, kojeg vodi psihologinja Antonela Galista. Namjera je da ovim projektom osobe treće životne dobi u ugodnom i zabavnom okruženju razgovaraju i nauče o procesima pamćenja i koncentracije u starijoj dobi, s obzirom na promjene koje dolaze s godinama. Odaziv na radionice je bio zaista velik, a mnogi su zainteresirani za daljnje treniranje.

Snježana Živčić

TROGIR

Balkanske putešestvije

Članovi podružnice SUH-a Trogir su od 8. do 13. listopada bili na putovanju balkanskim zemljama, s Makedonijom kao konačnim odredištem. Prva destinacija je bila Crna Gora, gdje su umirovljenici razgledali Kotor, a zatim noćili u Budvi.

Drugog dana putovanja obišli su Tiranu i nastavili do Ohrida. U Ohridu su obišli povijesne spomenike poput Ohridske čaršije, Samuelove tvrđave i neposredno uz albansku granicu atraktivno i popularno izletišta, manastir sv. Naum. Sljedećeg dana uputili su se u potragu za čuvenim ohridskim biserima.

Bio je organiziran i jednodnevni izlet u Skopje, gdje su razgledali staru čaršiju, Makedonski trg s mostovima, kuću majke Tereze i stari željeznički kolodvor. Pri povratku kući posjetili su Skadar i Budvu.

Nakon završetka ovog putovanja svi su se veselo vratili svojim kućama s lijepim dojmovima.

Tonči Barada

ZAGREB

Druženje s Krapinjoncem

Usrijedu 17. listopada podružnice Sindikata umirovljenika Hrvatske Trešnjevka-sjever, Podsljeme, Peščenica, Pliva i Kraš te članovi Središnice SUH-a bili su na izletu u Krapini.

Glavni organizatori izleta bili su Povjereništvo SUH Zagreb i podružnica SUH-a Trešnjevka-sjever. Po dolasku u Krapinu, zagrebačke umirovljenike dočekali su domaćini, članovi SUH-a Krapina, koji su ih potom odveli u obilazak grada i pokazali im sve znamenitosti Krapine.

Posjetili su Muzej krapinskih neandertalaca, gdje su se družili s pračovjekom i Muzej Ljudevita Gaja, gdje su uz pratnju stručnih voditelja, saznali nešto i iz novije povijesti Krapine. Nakon toga bio je organiziran ručak u prelijepom restoranu Preša te obilazak svetišta Majke Božje Jeruzalemske na Trškom Vrh, prekrasne barokne crkve iz 18. stoljeća.

Lijep, sunčan, jesenji dan, vedri i veseli izletnici i srdačni domaćini učinili su ovaj izlet nezaboravnim.

Vesna Bečić

U organizaciji Udruge SUH-a i Udruge umirovljenika iz Samobora, 15. listopada održana je tribina pod nazivom „Vrijeme žalovanja“. U vrijeme prije blagdana Svih svetih, kada se prisjećamo svojih preminulih bližnjih, prigodno je dati nekoliko umirujućih savjeta. Stoga je pedesetak prisutnih Samoboraca odlučilo poslušati pokoji savjet od psihologinje SUH-a Biserke Budigam.

Ona je naglasila kako se žalovanje (tugovanje) ne događa samo drugima, već svima. Kao i na sva neugodna emocionalna

stanja čovjek se mora pripremiti i na žalovanje, kako bi ga lakše prebrodio. Žalovanje nije bolest. Normalno je nakon smrti člana obitelji ili bliske i drage nam osobe biti žalostan određeno vrijeme. Ako stanje traje predugo i ako osoba ne može normalno obavljati svakodnevne poslove mora potražiti stručnu pomoć.

Na jednoipolsatnoj tribini našlo se mjesta za raspravu i o gorućim umirovljeničkim problemima – reformi i prosvjedu, što je dodatno zainteresiralo sudionike.

Vesna Bečić

SPLIT

Skupština protiv nevremena

Izborna Skupština Udruge SUH-a podružnice Split održana je 29.10.2018. u prostoriji gradskog Kotara Blatine, i to usprkos velikom nevremenu u Splitu članovi su se odazvali u punom kvorumu. Skup su uveličali gosti - predsjednik HSU Splita Silvestar Krka, te predsjednica i zamjenik SUH podružnice Žrnovnica Matilda Frankić i Marin Martin.

Na skupštini su izabrana tijela upravljanja - Predsjedništvo, Nadzorni odbor, potpisnici financijske dokumentacije te usvojeni plan prihoda i rashoda i plan rada za 2019. godinu. Sjednica Skupštine protekla je u prijateljskoj i poticajnoj atmosferi. Silvestar Krka od srca se zahvalio na pozivu riječima da bi došao po još lošijem vremenu jer mu je stalo do nastavka suradnje. Nova – stara predsjednica Asja Tomin podnijela je iscrpni izvještaj o radu Udruge između dvije skupštine, te primila brojne komplimente za svoj predani rad. Zahvalila se na ukazanom povjerenju i kazala da će nastojati biti još bolja za dobrobit umirovljenika i članova Udruge SUH-a podružnice Split.

Rasplesani Splitsani

Tradicionalno je i u početkom studenoga održano druženje članova u restoranu Bolero, uz muziku i pjesme Joška Deli-

ća. Još jednom se pokazalo kako se umirovljenici znaju zabavljati te da životna dob nije prepreka za plesni pokret, već je potrebna samo dobra volja.

Najavljeni su i Božićni i Novogodišnji bal 19.12., kada će se proslaviti 25. obljetnica osnutka SUH-podružnice Split na kojoj će biti dodijeljene povelje utemeljiteljima Podružnice SUH-a Split, a svim dosadašnjim predsjednicima splitske podružnice, uručit će se spomenica (Danica Tomić, Krsto Galić, Zdenko Antonini, Dušan Čipčić i Asja Tomin) te posebna spomenica članu Predsjedništva, predsjedniku KVV Fridrihu Morettiju za izvanredne zasluge. Ujedno će se proslaviti i deseta godišnjica postojanja zbora „Amfora“.

KONAVLE

Albanija trči velikim koracima

Pedesetak umirovljenika Konavala otputalo se krajem listopada u Makedoniju i Albaniju, te se vratili oduševljeni albanskim napretkom. Bilo je to ugodno iznenađenje, jer svake godine raste broj hotela, čistoća je na visokoj razini, a zemlja nema dugove, dok PDV iznosi samo 6 posto.

Mnogo toga je učinjeno zahvaljujući Europskoj uniji, gradi se infrastruktura, banke daju povoljne kredite za poduzetničke projekte. Inozemni kapital je sve prisutniji jer su olakšane papirologije i razvijene koncesije npr. za gradnju hotela.

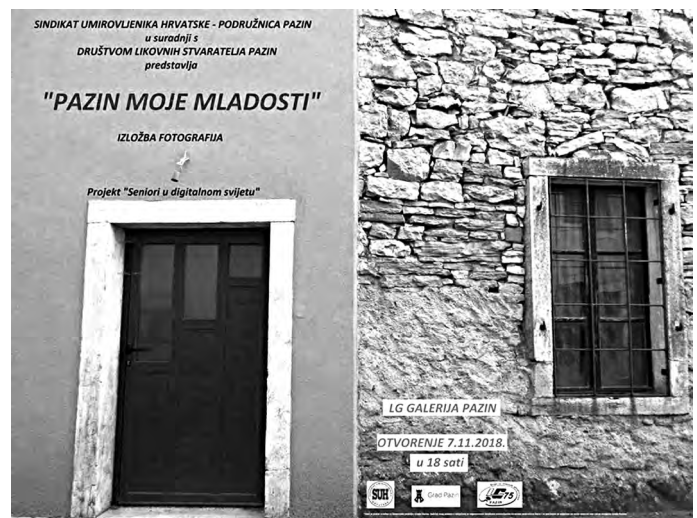
Svoje kadrove školuju na poznatim svjetskim sveučilištima poput Sorbone, a po završetku studija moraju se vratiti na rad u zemlju, jer je to regulirano ugovorima.

Svi konavljanski umirovljenici zaključili su kako se od Albanaca puno toga može naučiti, te poželjeli da i njihova domovina krene takvim smjerom.

Ante Mandić

PAZIN Grad moje mladosti

Podružnica SUH-a Pazin je 7. studenoga 2018., uz potporu Grada Pazina finalizirala projekt Seniori u digitalnom svijetu - Pazin moje mladosti. Svaki član projekta sudjeluje na izložbi fotografija, a najbolje su fotografije nagrađene.

Imati razlog za življenje znači uspješno starenje

Stari ljudi gube pamćenje, sluh, apetit i štošta drugo. Moraju li se svi ovi gubici obavezno dogoditi? Znači li biti star istovremeno i biti senilan? Može li se proces starenja kontrolirati, usporavati ili čak zaustaviti? Je li očekivana duljina života genetski određena ili može biti produžena i iznad 110 godina? Znanstvena disciplina koja proučava proces starenja - gerontologija - pokušava odgovoriti na ta pitanja. Starenje je danas predmet intenzivnog istraživanja u mnogim velikim znanstvenim centrima, gdje istraživači lome pretpostavke i otkrivaju iznenađujuće mogućnosti.

Tako, na primjer, danas znamo da senilnost nije rezultat normalnog starenja, nego rezultat bolesti. Prema sadašnjem znanju, 85 posto ljudi starijih od 65 godina prolazi kroz relativno blage promjene u koje su uključeni: usporenje reakcija, određena oštećenja u pamćenju nedavnih događaja, otežano učenje i slično. Međutim, vjerojatno samo oko 15 posto starijih je zahvaćeno određenim stupnjem senilne demencije, što znači ozbiljan gubitak pamćenja, dezorijentacije u vremenu i prostoru ili čak neprepoznavanje prijatelja i rođaka. Senilna demencija može obuhvatiti i Alzheimerovu bolest, moždanu aterosklero-

zu i druga različita oboljenja. Utvrđeno je da ljudima koji boluju od Alzheimerove bolesti nedostaje i 90 posto jednog enzima potrebnog za sintezu - acetilholina, inače potrebnog za održavanje normalnog pamćenja. Znanstvenici tragaju za supstancom koja bi u organizmu mogla nadomjestiti manjak tog enzima.

Tjelovježba usporava starenje

Kada je u pitanju tjelesna težina i duljina života, u američkom gerontološkom istraživačkom centru su došli do zaključka da neznatno povećanje tjelesne težine iznad idealne ne povećava ukupnu smrtnost među starijim ljudima. To je nešto što se donekle razlikuje od naših dosadašnjih shvaćanja iz tog područja. U istom centru obavljen je i niz studija kojima je bio cilj utvrditi efekte fizičkih vježbi (primjerice, laganog, programiranog trčanja, jogginga i drugih tjelovježbi).

Prije se smatralo da se briga prema starijim osobama izražava time da im se osigura što više mirovanja život bez zamora i napora. Danas znamo da umjerena tjelovježba može znatno usporiti proces starenja. Danas se uvodi rekreativno trčkanje i u domove za

starije osobe. Stručnjaci običavaju kazati da će dobra fizička spremnost osigurati „više godina vašem životu i više života vašim godinama“. Umjereni, lagani jogging kod starijih i starih ljudi poboljšava pamćenje, jača pažnju i sposobnost koncentracije, povećava njihov interes za život sredine, a time oni postaju i uravnoteženiji.

Malo stresa ne škodi

Svakako da mentalni faktori, naročito sposobnost prevladavanja stresa, imaju učinka na duljinu života. Međutim, valja imati na umu da, prvo, život bez stresa praktički nije moguć, a drugo, stres ne znači uvijek nešto opasno i nezdravo. Uslijed stresa oboljet će čovjek samo ako je stres povezan s osjećajem neugode (iscrpljenost, briga, prisila, jad). Gubitak „normalnog stresa“ može također imati za posljedicu bolest; primjerice, kada umirovljenik, ubrzo nakon odlaska u mirovinu, pretrpi srčani infarkt. Najveći je stres zapravo - nerad.

Znanstveni direktor američkog nacionalnog instituta za proučavanje starenja kaže: „Uvjeran sam da je imati razloga za življenje vjerojatno najvažniji pratitelj uspješnog starenja“. On je s tim vjerojatno sve kazao.

dr. Ivo Belan

GURMANSKI UŽITAK

Starenje sa sobom često donosi i bolesti koje otežavaju neke osnovne radnje hranjenja. Dizajner Sha Yao je, u suradnji s Institutom za starenje iz San Francisca stvorio jedaći komplet Eat Well. Prilagođen je osobama s teškim bolestima, poput Alzheimerera. Sastoji se od 21 dijela i dolazi u jarkim bojama kako bi se mogao razlikovati od hrane. Oblikovan je tako da se hrana može lakše prikupiti te je prilagođen nestabilnim i naglim pokretima, a hranu, zahvaljujući dizajnu i vakuumskom prijanjanju, nije lako prosuti.

BEZBRIŽNO PADNITE

Svake zime slušamo o velikom broju starijih osoba koji zbog poledice padnu i ozbiljnije se ozlijede. Američka tvrtka Active Protective smislila je rješenje za ublažavanje padova – pojas sa zračnim jastucima koji se aktiviraju u trenutku pada i tako sprječava lomove. Razvijen zahvaljujući suradnji traumatologa i tehnologa, pojas teži oko kilograma i nosi se ispod odjeće, a opremljen je i senzorima koji očitavaju kretanje osobe. Tako se stariji mogu bezbrižno kretati (i padati) i po najslabijim površinama.

M.D.

Kupac je skoro uvijek u pravu

Kupci, odnosno potrošači svakodnevno se susreću s nizom situacija u prodavaonicama u kojima ne znaju kako postupiti, pa onda najčešći ishod bude na njihovu štetu. Navest ćemo najčešće primjere i savjete kako postupiti u takvim slučajevima.

Vraćanje sitnog novca

Česte su situacije da na blagajni kažu da nemaju za vratiti pet ili deset lipa. Uvijek inzistirajte da vam vrate taj sitniš, jer se radi o običnom nemaru trgovca i podcjenjivanju kupaca. Sitnog novca u opticaju ima dovoljno i svaki ga je trgovac dužan imati u dostatnim količinama.

Nemate dovoljno novca ili ne želite kupiti sve što ste stavili u košaricu

Potrošač uvijek ima pravo odustati od kupnje proizvoda, iako ih je odabrao i stavio u košaricu. Ako vam se dogodi da nemate dovoljno novca za sve što ste odabrali ili jednostavno neki proizvod ne želite kupiti, imate pravo odustati od kupnje bez ikakvih posljedica. Svjedoci smo da su prodavači često neugodni prema kupcima u takvim situacijama. Ako vam se to dogodi pristojno opomenite prodavača, a ako je i dalje neugodan potražite njegovog šefa i prijavite problem.

Jedna je cijena istaknuta na proizvodu, a drugu (veću) obračunaju na blagajni

Ovo je situacija koja se vrlo često događa i potrošač ima pravo reklamirati tu cijenu i platiti cijenu koja je bila na proizvodu. Uvijek provjerite cijenu proizvoda kojeg kupujete i provjerite račun dok ste još u prodavaonici. Ako se cijene ne slažu - reklamirajte. Zbog gužvi i redova na blagajnama kupci ne stignu prekontrolirati račune, zato izbjegavajte takve situacije i uvijek usporedite cijene.

Zapakirani proizvodi su najčešće skuplji nego oni koji kupujemo na pultu

Najčešće je to slučaj kod suhomesnatih proizvoda (sala-

me, kobasice), zato pažljivo proučite cijene i odaberite ono što je za vas povoljnije. Također su česte situacije da kupujemo 10 ili 20 dekagrama nečega, a na vagi gotovo uvijek bude više. Prodavač pita može li tako ostati i kupci najčešće pristaju, ali ako vam to ne odgovara bez ustručavanja inzistirajte na količini koju ste tražili.

Zamjena proizvoda

Prije nego što nešto kupite raspitajte se kod trgovca možete li to zamijeniti ili vratiti, naročito ako se radi o skupljim proizvodima (odjeća, obuća, tehnička roba). Naime, trgovac nema zakonsku obavezu zamijeniti ispravan proizvod, već je to samo njegova dobra volja i poštena trgovačka praksa. Stoga se uvijek prije kupnje raspitajte o svim mogućnostima. Dobar trgovac će to uvijek učiniti.

Zaustavljanje i pregledavanje kupca od strane trgovaca ili zaštitara

Često se zna dogoditi da prodavač ili zaštitar zaustave kupca u prodavaonici i traže da pokaže sadržaj svoje torbe, jer sumnjaju da je nešto uzeo ili se oglosio alarm. Važno je znati da vas ne smiju pregledavati ni prodavač, ni zaštitar bez nazočnosti dva svjedoka (ni policija to ne smije raditi ako ju pozovu). Ako vam se takva situacija ipak dogodi, odmah to prijavite tržišnoj inspekciji ili udruzi potrošača.

Ana Knežević

ŠTO JE DOKAZ O KUPNJI

Može i bez računa!

Kupila sam nove cipele i nosila ih tri puta, ali su se počele raspadati. Odlučila sam ih vratiti prodavatelju, našla sam originalnu kutiju, ali računa nigdje nije bilo. Prodavatelj je odbio zamijeniti cipele bez računa. Molim hitno tumačenje da li je dovoljno što sam platila karticom pa znam datum i vrijeme kupnje? (I.R., Zagreb)

To što nemate račun ne smije predstavljati problem, već je dovoljno da donesete isprintani izvod, gdje se vide naziv trgovca i svi detalji kupnje. Čak i slip o plaćanju tog proizvoda može biti dostatan dokaz kupnje, jer se vidi broj transakcije. Datum je važan jer se od njega računaju rokovi u kojima je reklamacija dozvoljena. Originalnu ambalažu ne treba predati ako se reklamira neispravan proizvod. No problem može nastati i ako kupac ima račun. Neki vrlo brzo blijede, pa je pametno račun odmah kopirati i čuvati kopiju.

Besplatni potrošački savjeti:

072/414-414, zvati ranim danom od 10 do 16 sati ili posjetiti savjetovališta u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Puli.

Hrvatska udruga za zaštitu potrošača (HUZP):

Ozaljska 92,
10 000 Zagreb
Rad sa strankama:
utorkom i četvrtkom od 12 do 14 sati
01/4633-366,
huzp1998@gmail.com
www.huzp.hr

Boli me
komentar
jedne
umirovljenice
koja je rekla da
se neće „slikati
po novinama,
a vi ako nešto
uspijete, dobit
ću i ja“.
Tako je
najlakše.
Oprati ruke i
koristiti
plodove tuđe
borbe

Kad vlast reklamira mirovine

Mjesecima se govori i raspravlja na svim nivoima političkog sustava, u svim sindikatima, udruženjima poslodavaca i udrugama umirovljenika o novoj mirovinskoj reformi. Većina ljudi često ne razumije smisao i ne sagledava povezanost i cjelovito rješavanje problema održivosti cjelokupnoga mirovinskog sustava, već se fokusira na svoj osobni status i prihvaća najbolje ponuđeno rješenje. Mjesecima, a osobito nakon reklamne kampanje Ministarstva o dvije nastavnice koje imaju iste uvjete za odlazak u mirovinu (godine starosti i staža, istu plaću), ali neće imati istu mirovinu, u Pravnom savjetovalištu Sindikata umirovljenika Hrvatske, ali i u Psihološkom savjetovalištu, osobe koje imaju bilo kakve uvjete za umirovljenje panično traže savjet kada trebaju podnijeti molbu za odlazak u mirovinu, koja bi varijanta za njih bila povoljnija.

stvo je željelo naglasiti kako je njihov prijedlog bolji i kako će mirovine biti bitno bolje. Istovremeno nije prihvatilo prijedloge da se radni vijek ne produžuje do 67 godina, jer to je već donijela neka prethodna Vlada.

Mi koji smo doživjeli i sada živimo mirovinu i koji imamo iskustvo življenja s mirovinom, pridružili smo se naglašavajući veliko siromaštvo sadašnjih umirovljenika i opravdano tražeći korekcije postojećeg sustava.

Na prosvjed smo pozvali sve umirovljenike i doista, odazvao se velik broj članova SUH-a, ne samo iz Zagreba i Zagrebačke županije već i iz Istre, Dalmacije i Slavonije. Najveći broj smo ih privukli preko naše Facebook stranice.

Umnožili smo poseban letak i napravili 35 transparenta na ostacima kartonskih kutija s porukama o životu u mirovini, jer sredstava za više i bolje nismo imali. Dokazali smo da živimo mirovinu i da smo se prilagodili, koristeći ono što neki drugi odbacuju.

Na prosvjedu je bilo mnogo starijih osoba (prema procjenama oko 2.000 ljudi) i ja sam ih, kao i obično, promatrala. Moram naglasiti da je to „profesionalna deformacija“, odnosno da kao psihologinja nastojim s njima komunicirati i čuti njihove probleme. Šetala sam trgovom, pozdravljala poznate i sa svakim popričala. Stala sam kraj jedne klupe i pozdravila neke naše članice.

Naišla je jedna starica s velikom vrećom dopola punom boca i, budući da sam držala transparent, pitala me kakav je to skup. Kratko sam joj objasnila da je to za pravednije mirovine, a ona je rekla da ona ima 1.000 kuna i da mora skupljati

boce. Pitala me jesmo li dijelili sendviče, jabuke ili vodu. Bila je razočarana i otišla otvarati kante za otpad u susjednoj ulici.

Svi prisutni su aktivno sudjelovali, zviždalo se i glasno negodovalo hukanjem. Istinite priče komunalca Elvisa, građevinca Izeta, medicinske sestre Anite i odgovjateljice Iskre bile su ilustracija problema rada 40 i više godina, do 67 godine života, a o kojem Vlada ne želi ni raspravljati.

Nakon prosvjeda, prisutni radnici Čistoće, koji inače uvijek nakon javnih okupljanja čiste prostor, nisu imali posla. Dokazali smo da prosvjed može biti dostojanstven. Prisutni policajci koji su šetali oko prosvjednika kao da su se stidjeli, jer ovo je bio miran skup, a imala sam dojam da su mislili na svoje roditelje i na bake i djedove, jer njihova mirovina im se danas čini dalekom i nedostižnom, naročito s ovakvim prijedlogom buduće mirovinske reforme koja „nudi“ svjetliju budućnost na osnovi ove sive i tmurne sadašnjosti, ne samo za umirovljenike, već i za njih same.

P.S. Ponosna sam na stranicu u Večernjem listu u kojoj sam ugledala sliku naših sindikalnih aktivista, koji su mahali SUH-ovim zastavama i transparentima. Žao mi je što ostale udruge umirovljenika (i SUH je formalno-pravno udruge) nisu shvatile smisao i potrebu sudjelovanja u protestu i što nam se nisu pridružile. To je bio socijalni protestni skup, a ne politički. Boli me stoga komentar jedne umirovljenice koja je rekla da se neće „slikati po novinama, a vi ako nešto uspijete, dobit ću i ja“. Tako je najlakše. Oprati ruke i koristiti plodove tuđe borbe.

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Reklama poput one za Flobijan, kao da se promiče bolja probava, zbunila je ljude, jer ako imaju iste uvjete, onda je jasno da im treba odrediti mirovinu po boljem izračunu, jer će to svatko prihvatiti. Ministar-

Zavrzlake oko groba Voda razdora

Pitanje: Moja teta ima grobno mjesto na Mirogoju. S obzirom na to da sam joj jedini nećak, htjela bi mi darovati to grobno mjesto, s time da se ja ugovorno obvežem da ću je nakon njene smrti pokopati u to grobno mjesto na uobičajen način. Je li pravovaljan takav ugovor o darovanju grobnog mjesta i mogu li se upisati u javni očevidnik kao vlasnik grobnog mjesta kojeg mi je teta darovala? *(I.M., Zagreb)*

Odgovor: Prijenos prava korištenja grobnog mjesta ne vrši se temeljem ugovora o darovanju, nego je potrebno sačiniti ugovor o ustupanju prava korištenja grobnog mjesta. To treba učiniti zato što teta, a niti bilo koji drugi korisnik grobnog mjesta, nije vlasnik tog grobnog mjesta, već samo korisnik. Ovdje je sve regulirano Zakonom o grobljima, a korisnik grobnog mjesta možete postati uz uvjet da u ugovor unesete izjavu da nemate pravo korištenja grobnog mjesta na ovom ili nekom drugom groblju. Uz to, morat ćete se pridržavati obveze utvrđene ugovorom da ćete tetu nakon njene smrti, u skladu s njenom željom, pokopati na klasičan način. Temeljem ugovora o pravu korištenja grobnog mjesta, kojeg prethodno morate ovjeriti kod javnog bilježnika (potpis ovjerava samo teta), moći ćete se upisati u javni očevidnik koji se vodi pri gradskom groblju Mirogoj.

Pravednost prema djeci

Pitanje: Ženio sam se dva puta nakon smrti prve supruge. Iz prvog braka imam sina. No, nakon nekog vremena sam se ponovno oženio i u drugom braku sam postao otac još dvoje djece. Tijekom drugog braka sam nastojao da jednako volim i tretiram svo troje djece u čemu mi je moja žena zdušno pomagala. Kad mi se sin iz prvog braka ženio, u dogovoru sa ženom, kupio sam mu veći stan te mu još dao vikendicu sa vinogradom nedaleko od Zagreba. Sina iz prvog braka sam stambeno zbrinuo, pa bih to htio učiniti i sinovima iz drugog braka. Postoji li pravna mogućnost da osiguram njih na način da sin iz prvog braka ne traži poslije moje i ženine smrti nužni dio koji bi mu pripao po osnovi nasljedstva, ako ja načinim oporuku samo u korist sinova iz drugog braka? *(J.B., Zaprešić)*

Odgovor: Zakonom o nasljedstvu (NN: 48/03) omogućeno je da se jedan ili više nasljednika odreknu nasljedstva, jer su za svoj nasljedni dio već podmireni. Izjavom o odricanju od nasljedstva, nasljednik se bespovratno odriče prava na nasljedstvo, a ta se izjava ne može povući. U vašem konkretnom slučaju, potrebno je sačiniti ugovor o odricanju od nasljedstva, kojeg ćete potpisati vi i vaša supruga s jedne strane te, s druge strane, vaš sin iz prvog braka koji se odriče nasljedstva zbog toga što je u cijelosti namiren darovanjem za vašeg života. Ako sin odbije takvo rješenje, onda postoje i drugi načini. Javite se u naše Pravno savjetovalište.

Pitanje: Susjedu koji stanuje iznad mene pukla je vodovodna cijev tako da se voda izlila u moj stan, što je prouzročilo štetu na zidovima, namještaju, podu i aparatima. Odmah sam tražila od susjeda da sanira štetu, no on je to odbio, navodeći da izljev vode ne potječe iz njegovog stana. Što da radim? Ako ga tužim, proći će godina dana prije nego što suđenje počne, a ja si to ne mogu priuštiti, niti mogu za to vrijeme živjeti u stanu. Ako štetu sama saniram, uništit ću dokaze o nastaloj šteti. Molim vas da mi savjetujete što da poduzmem?

(B.B., Rijeka)

Odgovor: S obzirom na okolnosti vezane uz razloge nastale štete, potrebno je odmah pokrenuti postupak osiguranja dokaza, makar još niste podnijeli tužbu protiv susjeda koji vam je nanio štetu. Time ćete osigurati dokaze o šteti u vašem stanu, jer bi svako vaše oklijevanje otežalo ili potpuno onemogućilo izvođenje dokaza o šteti nastaloj izljevom vode iz susjedovog stana u vaš. U prijedlogu za osiguranje dokaza morate naznačiti prava čija zaštita ovisi o činjenicama koje se mogu utvrditi osiguranjem dokaza, zatim morate navesti razloge iz kojih proizlazi da je izvođenje dokaza bitno za utvrđivanje činjenica te, na kraju, razloge zašto se dokazi neće kasnije moći izvesti ili će izvođenje biti otežano. Nakon završenog osiguranja dokaza, zapisnik o tome polaže se i čuva koji je proveo taj postupak. Inače, osiguranje dokaza provodi se na način da sud izlazi na lice mjesta i izvršava uviđaj u vašem i susjedovom stanu. Osiguranje dokaza regulirano je odredbom članka 272-276 Zakona o parničnom postupku.

Zbog balkona na sud

Pitanje: Susjed je bez moje suglasnosti podigao dio svog balkona iznad zemljišta koje je u mom vlasništvu. Iako sam ga upozoravao da ne može širiti balkon iznad mog zemljišta, on se na to nije obazirao, već je proširio balkon tako da on radi hlad na mome zemljištu, na kojem više ništa ne uspijeva rasti, jer nema sunca. Uz to, balkon je izgrađen tako da ima pad prema mom zemljištu, pa u slučaju kiše se sva voda slijeva na moje zemljište. Što mogu učiniti da zaštitim svoju imovinu od susjedova neodgovornog ponašanja?

(B.Z., Zabok)

Odgovor: Očito je da vas susjed neosnovano uznemirava kao vlasnika zemljišta, tako da su se stekli uvjeti da u skladu s odredbom članka 42. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, podnesete tužbu protiv susjeda zbog neosnovanog uznemiravanja te da zahtijevate da ukloni dio balkona kojim vas uznemirava. Tužbom ćete tražiti i naknadu troškova koji su nastali podizanjem tužbe. Ako je uznemiravanjem nastala šteta koju možete dokazati (izljev vode, loš rast vegetacije i slično) imate pravo tražiti da vas susjed obešteti.

pravni
savjeti

Odgovara:
Milan Tomičić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Vesna Turčin, predsjednica podružnice SUH-a Granešinski Novaki

Vesele me sretna lica

„Ljudi su nezadovoljni velikim razlikama u mirovinama, a u svakoj trgovini su cijene jednake za sve. Bole nas socijalna nepravda i nejednakosti”

Vesna Turčin jedna je od petnaest sindikalnih povjerenika zagrebačkih podružnica SUH-a. Njena podružnica, Granešinski Novaki, smještena je u malom mjestu na obronku Medvednice iznad zagrebačke Dubrave. Ondje je Vesna provela cijeli svoj život, koji je započeo 16. rujna 1955. godine. Udana je i majka sina Gorana, koji je zaposlenik Holdinga. On joj je podario dvije unuke, studenticu Lorenu i maturanticu Petru.

Kao mlada bila je marljiva, što je karakterna osobina koju je do danas zadržala. Završila je ugostiteljsku školu i tako postala kuharica. Dvadeset je godina kuhala obroke djeci u Gradu mladih, a kasnije i 12 godina brinula o prehrani košarkaša Cibone. Za vrijeme svoga radnog vijeka bila je i sindikalno aktivna, a mnogo je pomagala i u zajednici.

„Bila sam predsjednica ogranka Crvenog križa u svojoj tvrtki nekih desetak godina i tu smo pomagali svima sa hranom i odjećom. Bila sam jedna od osnivačica dobrovoljnog vatrogasnog društva Granešinski Novaki još 1977. i tajnica u dva mandata, a sada sam predsjednica njihovog Nadzornog odbora. Također sam dva mandata bila članica vijeća Mjesnog odbora i osam godina sam članica KUD-a Ruža Prigorja”, nabrojala je Turčin.

Njezin jedini motiv za sve aktivnosti je želja za pomažanjem i rad s ljudima, što ju, ističe, izrazito veseli. Stoga nije ni čudno što je i u SUH-u itekako aktivna, unatoč lošijem zdravlju. S umirovljenicima se druži od 2006. godine, kada je bila prisiljena otići u

invalidsku mirovinu. Njeni prijatelji su oživjeli zamrlu podružnicu MUH-a, no nezadovoljni njihovim radom, 2012. su prešli u SUH. Vesna Turčin je u tom periodu bila tajnica, a od 2016. i predsjednica podružnice.

Njen „rukopis” vidljiv je u radu te podružnice. Broj članova je povećan, redovito se organiziraju druženja, izleti, posjeti kulturnim događajima. Među recentnijim događajima svakako se ističe obilježavanje Međunarodnog dana starijih osoba te sportski susreti.

„Ove godine smo sudjelovali i na Danu Granešinskih Novaka, a ja sam bila u organizacijskom odboru. Naše su članice pekle kolače za 700 ljudi”, napomenula je Turčin dio njihovog značaja u lokalnoj zajednici. No, niti to nije dovoljno, jer su u planu kreativne radionice, jer dosad takvo što SUH-ovci u Granešinskim Novakima nisu imali.

„Drago mi je kad možemo pomoći usamljenim ljudima, izvući ih iz samačkih kutaka. Oni si tada napune baterije i smiju se. Sretna lica me najviše vesele. Kad su svi sretni, onda ste i vi, a to je najveća nagrada”, ističe Turčin glavni razlog svoje cjeloživotne brige za ljude.

Smatra da je i SUH na državnoj razini posvećen tome. Cijeni trud i rad SUH-ovaca diljem zemlje, a pogotovo ističe brojne inicijative i medijske nastupe koje je SUH imao u posljednjih nekoliko mjeseci. Optimistično gleda i na ishod mirovinske reforme, iako navodi mnogo razloga za preispitivanje takvog stava.

„Ja uvijek vjerujem da će biti bolje. Nadam se da se nešto mora promijeniti. Sve je

to nakon rata krenulo nagore. Otkad sam u mirovini, nisam osjetila poboljšanje, niti naznake da bi se išta moglo popraviti. Nama je tako kako je, ali bismo se trebali boriti zbog mladih, da i oni imaju bolje mirovine u budućnosti. Mi smo cijeli život bili skromni, pa i sada tako živimo. Zdravstvo nam je nikakvo i sve to skupa nigdje ne vodi. Jesmo stari i bolesni, ali ipak tražimo svjetlo na kraju tunela”, naglašava Turčin i nabroja sve što jest ili bude negativno utjecalo na umirovljenike – II. mirovinski stup, preniski cenzi za ostvarivanje prava na besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje, produljenje radnog vijeka do 67. godine, pregledi za vozačke dozvole...

Na sindikalnom prosvjedu 20. listopada zbog teškog zdravlja nije mogla sudjelovati. No, hvali svoje suradnike u SUH-u koji joj pomažu u radu i redovito provode sve aktivnosti. Ističe kako će se i dalje zalagati za umirovljenička prava i smanjenje socijalne nepravde.

„Radit ćemo na onome što je aktualno za umirovljenike. Ljudi su nezadovoljni velikim razlikama u mirovinama, a u svakoj trgovini su cijene jednake za sve. Bole nas socijalna nepravda i nejednakosti. Podržavamo svaku akciju i štrajk od svih onih koji se bore za boljitak društva”, naglašava Turčin.

Tako su mali Granešinski Novaki pokazali svoje veliko srce, zahvaljujući Vesni Turčin, koja i dalje nastavlja širiti dobrotu i mamiti osmijehe na lica. Novu priliku za to imat će već za Martinje, a potom i za Božić. U svakom slučaju i mali znak pažnje puno znači u ovakvim trenucima.

Milan Dalmacija